

II

(Meddelelser)

MEDDELELSER FRA DEN EUROPÆISKE UNIONS INSTITUTIONER, ORGANER,
KONTORER OG AGENTURER

EUROPA-KOMMISSIONEN

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN

EU-retningslinjer for statsstøttereqlernes anvendelse i forbindelse med hurtig etablering af
bredbåndsnet

(2013/C 25/01)

1. INDLEDNING

- (1) Breddbåndsforbindelser er af strategisk betydning i Europa for vækst og innovation inden for alle økonomiske sektorer og for social og territorial samhørighed. I Europa 2020-strategien (»EU 2020«) understreges det, at etableringen af bredbåndsnet er et vigtigt led i EU's vækststrategi for det kommende tiår, og der fastlægges ambitiøse mål for bredbåndsudviklingen. Et af dens flagskibsinitiativer, nemlig Den Digitale Dagsorden for Europa (»DAE«) ⁽¹⁾, fastslår de samfundsøkonomiske fordele ved bredbånd og fremhæver deres betydning for konkurrenceevnen, den sociale inklusion og beskæftigelsen. Opfyldelse af Europa 2020-strategiens målsætning for intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst afhænger også af, at der sikres en bredt tilgængelig og økonomisk overkommelig adgang til infrastruktur og tjenesteydelser i forbindelse med højhastighedsinternet. Finansiering af bredbåndsinfrastruktur af god kvalitet og til overkommelige priser er en væsentlig forudsætning for, at Europa kan forbedre sin konkurrenceevne og innovation, skabe jobmuligheder for unge, forhindre udflytning af virksomheder og tiltrække investeringer udefra. DAE indeholder samme mål som EU 2020, nemlig at alle europæere senest i 2013 har grundlæggende bredbåndsadgang, og skal desuden sikre, at i) alle europæere i 2020 har adgang til meget større internethastigheder på over 30 Mbps, og at ii) mindst 50 % af de europæiske husstande i 2020 har internetforbindelser på over 100 Mbps.

- (2) Det anslås, at der bliver behov for investeringer på op til 60 mia. EUR for at opnå den tilsigtede adgang til internethastigheder på over 30 Mbps ⁽²⁾, og at der bliver behov for investeringer på op til 270 mia. EUR, for at mindst 50 % af husstandene får internetforbindelser på over 100 Mbps ⁽³⁾. Disse investeringer skal hovedsagelig foretages af kommercielle investorer, men DAE's mål kan ikke nås uden offentlig støtte. I DAE opfordres medlemsstaterne derfor til at gøre brug af »offentlig finansiering i overensstemmelse med EU's konkurrence- og statsstøttereqler« for at nå EU 2020-målene for dækning, hastighed og brug ⁽⁴⁾. Efterspørgslen efter kapacitetskrævende tjenester forventes at stige i fremtiden, efterhånden som cloud computing, en mere intens brug af peer-to-peer-teknologier, sociale netværk og video on demand udvikles yderligere.

⁽¹⁾ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget, *En digital dagsorden for Europa*, KOM(2010) 245 endelig.

⁽²⁾ Se meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget, *Bredbånd i Europa: Investering i digitalt drevet vækst*, KOM(2010) 472 endelig.

⁽³⁾ De faktiske investeringsomkostninger kan være betydeligt lavere afhængigt af mulighederne for genanvendelse af de eksisterende infrastrukturer og af den markedsmæssige, teknologiske og lovgivningsmæssige udvikling.

⁽⁴⁾ Afsnit 2.4, Nøgletiltag 8.

- (3) Sektoren for elektronisk kommunikation har gennemgået en omfattende liberaliseringsproces og er nu undergivet sektorregulering. EU's rammebestemmelser for elektroniske kommunikationsmidler omfatter bl.a. harmoniseringsregler vedrørende bredbåndsdækning⁽⁵⁾. Med hensyn til de bestående bredbåndsnets har engrosmarkederne hidtil været underlagt forhåndsregulering i de fleste af medlemsstaterne. Regulierungsstrategien har givet gode resultater, når det gælder om at skabe konkurrenceudsatte markeder, fremme investeringerne og øge forbrugernes valgmuligheder. For eksempel er udbredelsen af bredbånd og bredbåndsdækningen størst i medlemsstater med infrastrukturkonkurrence kombineret med en effektiv forhåndsregulering, som fremmer tjenestekonkurrence. Yderligere etablering af bredbåndsnets og især næste generation af accessnet (»NGA«) kræver fortsat indgriben fra de nationale tilsynsmyndigheders side på grund af deres rolle i sektoren for elektronisk kommunikation.
- (4) Det er så meget desto vigtigere, at offentlige midler anvendes med forsigtighed inden for denne sektor, og at Kommissionen sikrer, at statsstøtte ikke erstatter, men supplerer markedsaktørernes investeringer. Statsstøtte bør så vidt muligt begrænse risikoen for fortrængning af de private investeringer, ændring af de kommercielle investeringsincitamenter og i sidste instans konkurrencefordrejninger, der strider mod Den Europæiske Unions almindelige interesse.
- (5) I sin meddelelse om modernisering af EU's statsstøttepolitik bemærker Kommissionen, at statsstøttepolitikken bør have fokus på at lette behandlingen af støtte, der er veludformet, rettet mod påviste markedssvigt og mål af fælles europæisk interesse⁽⁶⁾. Statsstøtteforanstaltninger kan under visse omstændigheder korrigere markedssvigt og derved få markederne til at fungere mere effektivt og fremme konkurrenceevnen. Hvis markedsresultaterne er effektive, men betragtes som utilfredsstillende ud fra et samhørighedspolitisk synspunkt, kan statsstøtte desuden anvendes til at opnå et mere ønskeligt og retfærdigt markedsresultat. Navnlig kan en målrettet statslig indgriben på bredbåndsområdet bidrage til at mindske den »digitale kløft«⁽⁷⁾ mellem områder eller regioner, hvor der udbydes konkurrencedygtige bredbåndstjenester til overkommelige priser, og områder, hvor dette ikke er tilfældet.
- (6) Hvis der imidlertid ydes statsstøtte til bredbånd i områder, hvor markedsaktørerne normalt ville vælge at investere eller allerede har investeret, kan dette underminere de kommercielle investorers incitamenter til at investere i bredbånd i det hele taget. I sådanne tilfælde kan statsstøtte til bredbånd modvirke det tilsigtede mål. Formålet med statsstøttekontrol i bredbåndssektoren er at sikre, at statsstøtteforanstaltningerne resulterer i en større eller hurtigere bredbåndsdækning og -udbredelse, end det ville være tilfældet uden statsstøtte. Samtidig skal den understøtte tjenester af højere kvalitet til mere overkommelige priser og konkurrencefremmende investeringer. Støttens positive virkninger bør opveje konkurrencefordrejningerne.
- (7) Som reaktion på Kommissionens opfordring i DAE udarbejdede de fleste medlemsstater nationale bredbåndstrategier for at nå DAE's mål i deres respektive områder. De fleste af disse strategier omfatter anvendelse af offentlige midler til udvidelse af bredbåndsdækningen i områder, hvor kommercielle aktører ikke har noget incitament til at investere i og fremskynde etableringen af næste generation af meget hurtige accessnet (NGA-net).
- (8) Disse retningslinjer opsummerer principperne i Kommissionens politik for anvendelse af traktatens statsstøtteregler på foranstaltninger, som støtter etableringen af bredbåndsnets generelt (afsnit 2). De forklarer anvendelsen af disse principper ved vurderingen af støtteforanstaltninger, som har til formål at fremme en hurtig etablering af basale bredbånd og meget hurtige NGA-net (afsnit 3). Kommissionen vil anvende retningslinjerne ved vurderingen af statsstøtte til bredbånd. Det vil skabe større retlig sikkerhed og gennemsigtighed i sin beslutningsproces.

⁽⁵⁾ Se artikel 12, stk. 4, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/21/EF af 7. marts 2002 om fælles rammebestemmelser for elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (rammedirektivet) (EFT L 108 af 24.4.2002, s. 33), ændret ved direktiv 2009/140/EF (direktivet om bedre regulering) (EUT L 337 af 18.12.2009, s. 37) og ved forordning (EF) nr. 544/2009 (EUT L 167 af 29.6.2009, s. 12).

⁽⁶⁾ Kommissionens meddelelse om modernisering af EU's statsstøttepolitik, Bruxelles, den 8.5.2012. KOM(2012) 209 endelig.

⁽⁷⁾ Udtrykket den »digitale kløft« anvendes for det meste til at definere kløften mellem de enkeltpersoner og samfundsgrupper, der har adgang til informationsteknologierne, og dem, der ikke har adgang hertil. Selv om der er flere årsager til den »digitale kløft«, er den vigtigste manglen på en tilstrækkelig bredbåndsinfrastruktur. Ud fra et regionalt synspunkt er urbaniseringsgraden en vigtig faktor for adgang til og anvendelse af ikt. Internettet er således fortsat mindre udbredt i tyndbefolkede områder i hele EU.

2. HOVEDPRINCIPPERNE I KOMMISSIONENS POLITIK FOR STATSSTØTTE TIL BREDBÅND

- (9) I artikel 107, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (»EUF-traktaten«) er det fastsat, at »(...) statsstøtte eller støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler under enhver tænkelig form, og som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller visse produktioner, er uforenelig med det indre marked i det omfang, den påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne«. Det følger heraf, at en foranstaltning udelukkende kan betragtes som statsstøtte, hvis alle følgende betingelser er opfyldt: a) foranstaltningen skal ydes ved hjælp af statsmidler, b) den skal give virksomhederne en økonomisk fordel, c) fordelene skal være selektiv og d) fordreje eller true med at fordreje konkurrencevilkårene, og e) foranstaltningen skal påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne.

2.1. EUF-traktatens artikel 107, stk. 1: Statsstøtte

- (10) Anvendelse af statsmidler: Overdragelse af statsmidler kan ske under mange forskellige former, såsom direkte tilskud, skattelettelser⁽⁸⁾, lån på lempelige vilkår eller andre typer fordelagtige finansieringsbetingelser. Der er også tale om statsmidler, hvis staten leverer naturalydelser, f.eks. investerer i opbygningen af (en del af) bredbåndsinfrastrukturen. Statsmidler kan anvendes⁽⁹⁾ på nationalt, regionalt eller lokalt plan. Midler fra EU's fonde, såsom Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL) og Den Europæiske Fond for Regionaludvikling (EFRU)⁽¹⁰⁾, skal også betragtes som statsmidler, når de tildeles modtageren på grundlag af en medlemsstats skøn⁽¹¹⁾.
- (11) *Virksomhed*: Statslige foranstaltninger til støtte for bredbåndsinvesteringer vedrører sædvanligvis udøvelsen af en økonomisk aktivitet, såsom opbygning og drift af bredbåndsinfrastruktur og sikring af adgang dertil eller tilslutningsmulighed for slutbrugere. Staten kan også selv udøve en økonomisk aktivitet, når den driver og udnytter (dele af) en bredbåndsinfrastruktur, f.eks. gennem sit eget selskab eller som led i statsadministrationen. Opbygning af en bredbåndsinfrastruktur, som i fremtiden skal udnyttes kommercielt af staten eller tredjepartsoperatører, som den er uløseligt knyttet til, skal også betragtes som en økonomisk aktivitet⁽¹²⁾. Etableringen af bredbåndsinfrastruktur, der ikke skal anvendes til kommercielle formål, vil muligvis ikke udgøre statsstøtte⁽¹³⁾, fordi etableringen af nettet ikke favoriserer nogen virksomhed⁽¹⁴⁾. Hvis der senere gives bredbåndsinvestorer eller -operatører adgang til et sådant net, er det dog sandsynligt, at der er tale om statsstøtte⁽¹⁵⁾.
- (12) *Fordel*: Støtten ydes normalt direkte til netinvestorerne, som i de fleste tilfælde udvælges på grundlag af en konkurrencebetinget udbudsprocedure. Når statens bidrag ikke ydes på normale markedsvilkår og derfor må betragtes som statsstøtte i henhold til det markedsøkonomiske investorprincip (se punkt (16) nedenfor), sikrer anvendelsen af en konkurrencebetinget udvælgelsesprocedure, at eventuel støtte

⁽⁸⁾ Se f.eks. Kommissionens beslutning N 398/05 — Ungarn, *Development Tax Benefit for Broadband*.

⁽⁹⁾ Midler fra en offentlig virksomhed udgør statsmidler som omhandlet i traktatens artikel 107, fordi de offentlige myndigheder kontrollerer disse midler. Sag C-482/99, Frankrig mod Kommissionen, Sml. 2002 I, s. 4397. I overensstemmelse med denne dom skal det desuden vurderes, om finansiering via en offentlig virksomhed kan tilregnes staten.

⁽¹⁰⁾ Forordning (EF) nr. 1698/2005 af 20. september 2005 om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL) (EUT L 277 af 21.10.2005, s. 1), forordning (EF) nr. 1080/2006 af 5. juli 2006 om Den Europæiske Fond for Regionaludvikling og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1783/1999 (EUT L 210 af 31.7.2006, s. 1), forordning (EF) nr. 1083/2006 af 11. juli 2006 om generelle bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond og Samhørighedsfonden og ophævelse af forordning (EF) nr. 1260/1999 (EUT L 210 af 31.7.2006, s. 25).

⁽¹¹⁾ Se f.eks. Kommissionens beslutning i sag N 157/06 — Det Forenede Kongerige (South Yorkshire), *Digital Region Broadband Project*. Domstolen har stadfæstet, at den omstændighed, at økonomiske midler hele tiden kan kontrolleres af det offentlige og således står til rådighed for de kompetente nationale myndigheder, er tilstrækkelig til at karakterisere dem som statsstøtte, se sag C-83/98 P Frankrig mod Ladbroke Racing Ltd og Kommissionen, Sml. 2000 I, s. 3271, præmis 50.

⁽¹²⁾ Forenede sager T-443/08 og T-455/08, Freistaat Sachsen m.fl. mod Kommissionen, præmis 93-95 [endnu ikke offentliggjort].

⁽¹³⁾ Se f.eks. Kommissionens beslutning i sag NN 24/07 — Tjekkiet, *Prague Municipal Wireless Network*.

⁽¹⁴⁾ På tilsvarende måde vil det under visse omstændigheder ikke indebære en fordel for virksomheder, når der etableres et net eller leveres bredbåndstjenester for at opfylde den offentlige forvaltnings egne behov. Se Kommissionens beslutning i sag N 46/07 — Det Forenede Kongerige, *Welsh Public Sector Network Scheme*.

⁽¹⁵⁾ Kommissionens beslutning i sag SA.31687 (N 436/10) — Italien, *Broadband in Friuli Venezia Giulia (Project Ermes)* og i sag N 407/09 — Spanien, *Xarxa Oberta*.

begrænses til det minimumsbeløb, der er nødvendigt til det pågældende projekt. Den udelukker dog ikke støtte, da den offentlige myndighed stadig vil støtte den, der ved udbuddet får tildelt kontrakten (f.eks. i form af »gap funding« eller støtte i naturalier), og formålet med en sådan procedure er netop udvælgelse af støttemodtageren. Den finansielle støtte kan gøre det muligt for den, der ved udbuddet får tildelt kontrakten, at udøve de kommercielle aktiviteter på vilkår, som ellers ikke ville kunne opnås på markedet. Ud over den direkte støttemodtager kan tredjepartsoperatører, som opnår engrosadgang til den subsidierede infrastruktur, være indirekte støttemodtagere ⁽¹⁶⁾.

- (13) *Selektivitet*: Statslige foranstaltninger til støtte for etableringen af bredbåndsnet er af selektiv karakter, idet de er rettet mod bredbåndsinvestorer eller -operatører, som kun er aktive inden for visse segmenter af det samlede marked for elektroniske kommunikationstjenester. Hvad angår de endelige erhvervsbrugere af det subsidierede net ⁽¹⁷⁾, er foranstaltningen formodentlig ikke selektiv, så længe alle økonomiske sektorer har adgang til den subsidierede infrastruktur. Der er tale om selektivitet, hvis bredbåndsetableringen tager specielt sigte på bestemte erhvervsbrugere, f.eks. hvis statsstøtten er rettet mod etablering af et bredbåndsnet til fordel for forudbestemte virksomheder, som ikke udvælges på grundlag af de generelle kriterier, der gælder for hele det område, som den støttetildelende myndighed er ansvarlig for ⁽¹⁸⁾.
- (14) *Konkurrencefordrejning*: Ifølge EU-Domstolens retspraksis fordrejer finansiel støtte eller støtte i form af naturalydelser konkurrencen, for så vidt som den styrker en virksomheds stilling i forhold til andre virksomheder ⁽¹⁹⁾. Statsstøtte til en konkurrent kan medføre, at de eksisterende operatører reducerer kapaciteten, eller at potentielle operatører beslutter ikke at trænge ind på et nyt marked eller et geografisk område. Det vil kunne forstærke konkurrencefordrejningen, hvis støttemodtageren har markedsstyrke. Når støttemodtageren allerede har en dominerende stilling på et marked, kan støtteforanstaltningen styrke denne dominans ved yderligere at svække konkurrenternes konkurrencemæssige pres.
- (15) *Påvirkning af samhandelen*: Endelig kan statens indgriben også påvirke samhandelen, for så vidt som den kan få virkninger for tjenesteudbydere fra andre medlemsstater (bl.a. ved at gøre det mindre attraktivt for dem at etablere virksomhed i den pågældende medlemsstat), da markederne for elektroniske kommunikationstjenester (engros- og detailmarkederne for bredbåndstjenester) er åbne for konkurrence mellem operatører og tjenesteudbydere ⁽²⁰⁾.

2.2. Ingen statsstøtte: anvendelse af det markedsøkonomiske investorprincip

- (16) I EUF-traktatens artikel 345 er der fastsat følgende: »De ejendomsretlige ordninger i medlemsstaterne berøres ikke af denne traktat«. Ifølge Domstolens retspraksis følger det af ligebehandlingsprincippet, at kapital, som staten direkte eller indirekte indskyder i en virksomhed på vilkår, der svarer til normale markedsvilkår, ikke kan anses for statsstøtte. En offentlig investors kapitalandel eller kapitalindskud, der ikke frembyder tilstrækkelige rentabilitetsmuligheder, end ikke på lang sigt, skal betragtes som støtte efter EUF-traktatens artikel 107, og støttens forenelighed med det indre marked skal vurderes alene ud fra de i denne bestemmelse fastlagte kriterier ⁽²¹⁾.

⁽¹⁶⁾ Selv om tredjepartsoperatører betaler et gebyr for engrosadgangen, er det sandsynligt, at fordelene ved støtten i hvert fald delvis vil komme dem til gode. Engrospriserne er nemlig ofte regulerede. Prisregulering medfører lavere priser i forhold til den pris, som grossisten ellers kunne opnå på markedet (eventuelt en monopolpris, hvis der ikke er nogen konkurrence med andre net). Hvis priserne ikke er regulerede, vil grossisten under alle omstændigheder skulle fastsætte sine priser på grundlag af gennemsnitspriserne i andre mere konkurrenceudsatte områder (se punkt (78 h) nedenfor), hvilket sandsynligvis også medfører en lavere pris end den, grossisten ellers kunne have opnået på markedet.

⁽¹⁷⁾ Støtte til privatbrugere falder uden for EUF-traktatens artikel 107, stk. 1.

⁽¹⁸⁾ Som eksempel kan nævnes støtte til et handelscenter, se f.eks. Kommissionens beslutning i sag N 626/09 — Italien, *NGA for industrial districts of Lucca*.

⁽¹⁹⁾ Sag C-310/99, Italien mod Kommissionen, Sml. 2002 I, s. 2289, præmis 65.

⁽²⁰⁾ Se Kommissionens beslutning N 237/08 — Tyskland, *Broadband support in Niedersachsen*.

⁽²¹⁾ Sag C-303/88, Den Italienske Republik mod Kommissionen, Sml. 1991 I, s. 1433, præmis 20-22.

- (17) I sin Amsterdam-beslutning undersøgte Kommissionen anvendelsen af det markedsøkonomiske invest princip på bredbåndsområdet ⁽²²⁾. Som understreget i denne beslutning skal det påvises omhyggeligt og grundigt, at en offentlig investering er i overensstemmelse med markedsprincipperne, og det kan ske enten ved, at der er tale om en betydelig deltagelse fra private investorers side, eller ved at der foreligger en ordentlig forretningsplan, som viser et tilstrækkeligt investeringsafkast. Når private investorer deltager i projektet, er det en ufravigelig betingelse, at de påtager sig den med investeringen forbundne erhvervsrisiko på samme vilkår som den offentlige investor. Det gælder også for andre former for statsstøtte, såsom lån på lempelige vilkår eller garantier ⁽²³⁾.

2.3. Statsstøtte til bredbåndsetablering som en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse — Altmark og støttens forenelighed efter EUF-traktatens artikel 106, stk. 2

- (18) I nogle tilfælde kan medlemsstaterne være af den opfattelse, at etablering af et bredbåndsnet bør betragtes som en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse (SGEI) som omhandlet i EUF-traktatens artikel 106, stk. 2 ⁽²⁴⁾, og i Altmark-dommen ⁽²⁵⁾, og yde offentlig støtte på dette grundlag. I sådanne tilfælde skal medlemsstaternes foranstaltninger vurderes i henhold til Kommissionens meddelelse om anvendelsen af Den Europæiske Unions statsstøtteregler på kompensation for levering af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse ⁽²⁶⁾, Kommissionens afgørelse af 20. december 2011 om anvendelse af bestemmelserne i artikel 106, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på statsstøtte i form af kompensation for offentlig tjeneste ydet til visse virksomheder, der har fået overdraget at udføre tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse ⁽²⁷⁾, og Kommissionens meddelelse om Den Europæiske Unions rammebestemmelser for statsstøtte i form af kompensation for offentlig tjeneste (2011) ⁽²⁸⁾ og Kommissionens forordning af 25. april 2012 om anvendelse af artikel 107 og 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på de minimis-støtte ydet til virksomheder, der udfører tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse ⁽²⁹⁾. Disse kommissionsdokumenter (der under ét kaldes »SGEI-pakken«) finder helt klart også anvendelse på statsstøtte til bredbåndsetablering. Nedenstående skal blot illustrere anvendelsen af nogle af de principper, der er nærmere beskrevet i disse dokumenter, på finansiering af bredbånd i lyset af visse sektorspecifikke forhold.

SGEI-definitionen

- (19) Med hensyn til SGEI-definitionen har Kommissionen allerede i generelle vendinger præciseret, at medlemsstaterne ikke kan knytte særlige forpligtelser til offentlig tjeneste til tjenester, som allerede udbydes, eller som kan udbydes på tilfredsstillende vis og på vilkår, herunder hvad angår pris, objektive kvalitetskrav, kontinuitet og adgang til tjenesten, der er i overensstemmelse med den offentlige interesse, således som defineret af staten, af virksomheder, der driver forretning på normale markeds-vilkår ⁽³⁰⁾.
- (20) Når dette princip anvendes på bredbåndssektoren, er Kommissionen af den opfattelse, at etableringen af en parallel konkurrencedygtig og offentligt støttet bredbåndsinfrastruktur i områder, hvor private investorer i forvejen har investeret i en bredbåndsinfrastruktur (eller er ved at udbygge nettet yderligere)

⁽²²⁾ Kommissionens beslutning af 11. december 2007 i sag C 53/06 — Nederlandene, Citynet Amsterdam — *Investment by the city of Amsterdam in a fibre-to-the home (FttH) network* (EUT L 247 af 16.9.2008, s. 27).

⁽²³⁾ Kommissionens meddelelse om anvendelsen af EF-traktatens artikel 87 og 88 på statsstøtte i form af garantier (EUT C 155 af 20.6.2008, s. 10) og berigtigelse til meddelelsen (EUT C 244 af 25.9.2008, s. 32).

⁽²⁴⁾ Ifølge retspraksis skal virksomheder, der har fået overdraget at udføre en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, have fået overdraget denne opgave ved en retsakt fra en offentlig myndighed. I denne henseende kan en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse betros en erhvervsdrivende ved en offentligretlig koncession; se de forenede sager T-204/97 og T-270/97, EPAC (Empresa para a Agroalimentação e Cereais, SA) mod Kommissionen, Sml. 2000 II, s. 2267, præmis 126, og sag T-17/02, Fred Olsen mod Kommissionen, Sml. 2005 II, s. 2031, præmis 186 og 188-189.

⁽²⁵⁾ Sag C-280/00, *Altmark Trans GmbH, Regierungspräsidium Magdeburg mod Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH*, Sml. 2003 I, s. 7747.

⁽²⁶⁾ EUT C 8 af 11.1.2012, s. 4.

⁽²⁷⁾ EUT L 7 af 11.1.2012, s. 3.

⁽²⁸⁾ EUT C 8 af 11.1.2012, s. 15.

⁽²⁹⁾ EUT L 114 af 26.4.2012, s. 8.

⁽³⁰⁾ Se punkt 48 i Kommissionens meddelelse om anvendelsen af Den Europæiske Unions statsstøtteregler på kompensation for levering af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse og punkt 13 i Kommissionens meddelelse om Den Europæiske Unions rammebestemmelser for statsstøtte i form af kompensation for offentlig tjeneste (2011).

og allerede leverer konkurrencedygtige bredbåndstjenester med en tilstrækkelig bredbåndsdækning, ikke kan betragtes som en SGEI efter EUF-traktatens artikel 106, stk. 2 ⁽³¹⁾. Når det kan påvises, at private investorer ikke i nærmeste fremtid ⁽³²⁾ vil være i stand at sikre samtlige borgere eller brugere tilstrækkelig bredbåndsdækning, og en stor del af befolkningen derfor ikke vil være tilsluttet, kan der dog ydes en kompensation for offentlig tjeneste til en virksomhed, som har fået overdraget at udføre en SGEI, forudsat at betingelserne i ovennævnte SGEI-meddelelse er opfyldt. I denne forbindelse bør de net, der skal tages i betragtning ved vurderingen af behovet for en SGEI, altid være af en tilsvarende type, nemlig enten basale bredbåndsnet eller NGA-net.

- (21) Etableringen og driften af en bredbåndsinfrastruktur kan desuden kun betragtes som en SGEI, hvis den giver alle brugere i et givet område generel mulighed for tilslutning, hvad enten der er tale om private brugere eller erhvervsbrugere. Støtte udelukkende til tilslutning af virksomheder vil ikke være tilstrækkelig ⁽³³⁾.
- (22) SGEI-opgavens bindende karakter indebærer også, at den pågældende netudbyder ikke kan nægte engrosadgang til infrastrukturen på et skønsmæssigt og/eller diskriminerende grundlag (f.eks. fordi det måske ikke er kommercielt rentabelt at levere adgangstjenester til et givet område).
- (23) I betragtning af det konkurrenceniveau, der er opnået, siden markederne for elektronisk kommunikation i Unionen blev liberaliseret, og især den konkurrence, der i dag findes på detailbredbåndsmarkedet, bør et offentligt finansieret net, der er oprettet i forbindelse med en SGEI, være tilgængeligt for alle interesserede operatører. Anerkendelse af en SGEI-opgave vedrørende etablering af bredbånd bør således forudsætte levering af en passiv ⁽³⁴⁾, neutral ⁽³⁵⁾ og åben infrastruktur. Et sådant net bør give adgangsinteresserede alle mulige former for netadgang og give mulighed for effektiv konkurrence på detailniveau og dermed sikre slutbrugerne konkurrenceudsatte og økonomisk overkommelige tjenester ⁽³⁶⁾.
- (24) SGEI-opgaven bør derfor kun omfatte etablering af et bredbåndsnet, der giver mulighed for universel tilslutning og levering af de tilknyttede engrosadgangstjenester, og ikke detailkommunikationstjenester ⁽³⁷⁾. Når udbyderen af SGEI-opgaven også er en vertikalt integreret bredbåndsoperatør, bør der træffes tilstrækkelige sikkerhedsforanstaltninger for at undgå interessekonflikter, urimelig forskelsbehandling og eventuelle andre skjulte indirekte fordele ⁽³⁸⁾.
- (25) Da markedet for elektronisk kommunikation er fuldt liberaliseret, kan en SGEI-opgave vedrørende etablering af bredbånd ikke baseres på tildeling af en særlig eller eksklusiv rettighed til SGEI-udbyderen, som omhandlet i EUF-traktatens artikel 106, stk. 1.

Beregning af kompensationen og tilbagebetalingen

- (26) Med hensyn til beregningen af SGEI-kompensationen finder principperne i SGEI-pakken fuld anvendelse. I lyset af de særlige forhold i bredbåndssektoren er det dog hensigtsmæssigt at tilføje en nærmere beskrivelse af en SGEI, der skal dække kvarterer eller distrikter, hvor der ikke er dækning (såkaldte

⁽³¹⁾ Se punkt 49 i Kommissionens meddelelse om anvendelsen af Den Europæiske Unions statsstøtteregler på kompensation for levering af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse.

⁽³²⁾ Ved udtrykket »nærmeste fremtid« skal forstås en periode på tre år i overensstemmelse med punkt (63) i disse retningslinjer.

⁽³³⁾ I tråd med princippet i punkt 50 i Kommissionens meddelelse om anvendelsen af Den Europæiske Unions statsstøtteregler på kompensation for levering af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse. Se også Kommissionens beslutning N 284/05 — Irland, Regional broadband Programme: Metropolitan Area Networks (»MANs«), fase II og III og N 890/06 — Frankrig, *Aide du Sicoval pour un réseau de très haut débit*.

⁽³⁴⁾ Den passive netinfrastruktur er i bund og grund nettets fysiske infrastruktur. Se definitionen i ordlisten.

⁽³⁵⁾ Et net bør være teknologineutralt og dermed gøre det muligt for de adgangsinteresserede at benytte en hvilken som helst af de tilgængelige teknologier til at levere tjenester til slutbrugerne.

⁽³⁶⁾ I overensstemmelse med punkt 78 g i disse retningslinjer.

⁽³⁷⁾ Denne begrænsning er berettiget af, at markeds kræfterne normalt er tilstrækkelige til at levere kommunikationstjenester til alle brugere til en konkurrencedygtig pris, så snart der er etableret et bredbåndsnet, som giver mulighed for generel tilslutning.

⁽³⁸⁾ Sådanne sikkerhedsforanstaltninger bør især omfatte en forpligtelse til regnskabsadskillelse og eventuelt også oprettelse af et selskab, der strukturelt og retligt set er adskilt fra den vertikalt integrerede operatør. Et sådant selskab bør være eneansvarligt for at udføre den SGEI-opgave, det har fået pålagt.

»hvide pletter«), inden for et større område, hvor visse operatører allerede har etableret deres egen netinfrastruktur eller planlægger at gøre det i nærmeste fremtid. I de tilfælde, hvor det område, i hvilket en operatør har fået overdraget at udføre en SGEI, ikke er begrænset til »hvide pletter« alene, kan SGEI-udbyderen på grund af områdernes størrelse eller beliggenhed være nødt til også at etablere en netinfrastruktur i de rentable områder, der allerede er dækket af kommercielle operatører. I denne situation bør en eventuel kompensation kun dække omkostningerne til etablering af en infrastruktur inden for de urentable hvide pletter, idet der tages hensyn til de hermed forbundne indtægter og til en rimelig fortjeneste ⁽³⁹⁾.

- (27) I mange tilfælde kan det være hensigtsmæssigt at fastsætte kompensationen på forhånd på grundlag det forventede udækkende finansieringsbehov over en given periode i stedet for blot at fastsætte kompensationen i takt med, at udgifterne og indtægterne opstår. Den førstnævnte model giver typisk virksomheden flere incitamenter til at holde igen med omkostningerne og udvikle forretningen over tid ⁽⁴⁰⁾. Når en SGEI-opgave vedrørende etablering af et bredbåndsnet ikke er baseret på etablering af en offentligt ejet infrastruktur, bør der indføres tilstrækkelige kontrol- og tilbagebetalingsordninger, så det undgås, at SGEI-udbyderen opnår en urimelig fordel ved, at vedkommende bevarer ejendomsretten til et net, der blev finansieret med offentlige midler, når SGEI-mandatet udløber.

2.4. Administrative og forskriftsmæssige foranstaltninger til støtte for etablering af bredbånd, der falder uden for EU's statsstøtteregler

- (28) Som det også er anført i Kommissionens bredbåndsmeddelelse ⁽⁴¹⁾, kan medlemsstaterne vælge flere forskellige typer foranstaltninger for at fremskynde etableringen af bredbåndsnet og især NGA-net ud over at yde virksomhederne direkte støtte. Disse foranstaltninger behøver ikke nødvendigvis at indebære statsstøtte som omhandlet i EUF-traktatens artikel 107, stk. 1.
- (29) I betragtning af, at en stor del af omkostningerne ved etablering af NGA-net generelt vedrører anlægsarbejder ⁽⁴²⁾, kan medlemsstaterne i overensstemmelse med f.eks. EU's rammebestemmelser for elektronisk kommunikation vælge at lette erhvervelsen af anlægsrettigheder, stille krav om, at netoperatørerne koordinerer deres anlægsarbejder og/eller deler noget af deres infrastruktur. Tilsvarende kan medlemsstaterne også kræve, at der til alle nye anlæg (herunder nye vand-, energi-, transport- eller kloaknet) og/eller bygninger skal være etableret en forbindelse, der er egnet til NGA. Desuden kan tredjeparter for egen regning under alle omstændigheder etablere deres passive netinfrastruktur i forbindelse med udførelsen af almindelige offentlige bygge- og anlægsarbejder. Denne mulighed bør tilbydes på en gennemsigtig og ikke-diskriminerende måde til alle interesserede operatører og bør i princippet være åben for alle potentielle brugere og ikke blot operatører inden for elektronisk kommunikation (dvs. el-, gas- og vandforsyningsværker osv.) ⁽⁴³⁾. En central opgørelse af den eksisterende

⁽³⁹⁾ Det er medlemsstaterne, der i betragtning af de forhold, som kendetegner de enkelte sager, skal udarbejde den mest velegnede metode til at sikre, at kompensation kun dækker omkostningerne ved udførelsen af SGEI-opgaven inden for de hvide pletter, i tråd med principperne i SGEI-pakken og under hensyn til de hermed forbundne indtægter og en rimelig fortjeneste. F.eks. kunne den kompensation, der ydes, baseres på en sammenligning mellem indtægterne af den kommercielle udnyttelse af infrastrukturen i de rentable områder, der allerede er dækket af kommercielle operatører, og indtægterne af den kommercielle udnyttelse inden for de hvide pletter. Eventuel overskydende fortjeneste, dvs. fortjeneste ud over virksomhedernes gennemsnitlige kapitalafkast ved etablering af en given bredbåndsinfrastruktur, kunne tildeles finansieringen af SGEI i de urentable områder, mens den resterende fortjeneste kunne udgøre en del af den udbetalte finansielle kompensation. Se Kommissionens beslutning i sag N 331/08, Frankrig — THD Hauts de Seine.

⁽⁴⁰⁾ Hvis udviklingen i de fremtidige udgifter og indtægter er præget af stor usikkerhed, og der er stor informationsasymmetri, vil de offentlige myndigheder muligvis ønske at anvende kompensationsmodeller, der ikke udelukkende bygger på det forventede udækkede finansieringsbehov, men på en blanding af forventede og faktisk udgifter og indtægter (f.eks. ved brug af tilbagebetaling, der giver mulighed for en afbalanceret deling af uventede fortjenester).

⁽⁴¹⁾ Se referencen i fodnote 2.

⁽⁴²⁾ F.eks. udgravning, nedlægning af kabler og intern kabelføring. Ved etablering af fiberforbindelse til hjemmenettet kan disse omkostninger udgøre op til 70-80 % af de samlede investeringsomkostninger.

⁽⁴³⁾ Se også N 383/09 — Tyskland, Ændring af N 150/08, Broadband in the rural areas of Saxony. Denne sag vedrørte en situation, hvor bygge- og anlægsarbejder, såsom vedligeholdelse af veje, ikke udgjorde statsstøtte. De tyske myndigheders foranstaltninger udgjorde bygge- og anlægsarbejder, som staten ville have gennemført under alle omstændigheder til vedligeholdelsesformål. Muligheden for at placere kabelkanaler og bredbåndsinfrastruktur samtidig med vedligeholdelsen af veje — for operatørernes regning — blev offentligt bekendtgjort, og var ikke begrænset til eller afpasset efter bredbåndssektoren. Det kan dog ikke udelukkes, at offentlige midler til sådanne arbejder er omfattet af støttebegrebet i EUF-traktatens artikel 107, stk. 1, hvis de er begrænset til eller tydeligvis rettet til bredbåndssektoren.

(subsidierede og anden) infrastruktur, eventuelt inklusive planlagte arbejder, kunne være nyttig i forbindelse med etableringen af kommercielt bredbånd ⁽⁴⁴⁾. Den eksisterende infrastruktur vedrører ikke blot telekommunikationsinfrastruktur, såsom kablet, trådløst og satellitbaseret infrastruktur, men også andre branchers (såsom offentlige værkers) alternative infrastrukturer (kloakker, mandehuller osv.) ⁽⁴⁵⁾.

2.5. Vurdering af støttens forenelighed på grundlag af EUF-traktatens artikel 107, stk. 3

- (30) I de tilfælde, hvor statsstøtten til etablering af bredbånd opfylder betingelserne i afsnit 2.1 vil Kommissionen normalt vurdere dens forenelighed på grundlag af EUF-traktatens artikel 107, stk. 3, litra c) ⁽⁴⁶⁾. Regionale og lokale myndigheder har hidtil anvendt forskellige støtteformer. Der findes en ikke-udtømmende liste over dem i bilaget. Bortset fra de former for støtte, der er opregnet i bilaget, kan de offentlige myndigheder også indføre andre former for støtte til etablering af bredbånd ⁽⁴⁷⁾. For alle støtteformer gælder, at alle forenelighedskriterierne i disse retningslinjer skal anvendes ⁽⁴⁸⁾.
- (31) Statsstøtteprojekter vedrørende etablering af bredbånd kan gennemføres i støtteberettigede områder, som omhandlet i EUF-traktatens artikel 107, stk. 3, litra a) og c), og i de særlige regler for regionalstøtte ⁽⁴⁹⁾. I dette tilfælde kan støtte til bredbånd eventuelt også betragtes som støtte til initialinvesteringer som omhandlet i regionalstøttere reglerne. Når en foranstaltning falder ind under disse reglers anvendelsesområde, og en medlemsstat påtænker at yde individuel ad hoc-støtte til en enkelt virksomhed eller støtte til et enkelt aktivitetsområde, er det den pågældende medlemsstats ansvar at påvise, at betingelserne i regionalstøttere reglerne er opfyldt. Dette indebærer navnlig, at det pågældende projekt bidrager til en sammenhængende regionaludviklingsstrategi, og at det ikke, i kraft af sin art og sit omfang, vil resultere i uacceptable konkurrencefordrejninger.

Oversigt over de almindelige forenelighedsprincipper

- (32) Ved vurdering af en støtteforanstaltning efter EUF-traktatens artikel 107, stk. 3, litra c), sikrer Kommissionen sig, at foranstaltningens positive virkninger med hensyn til opfyldelsen af et mål af fælles interesse opvejer dens potentielle negative virkninger, såsom påvirkning af samhandelen og fordejning af konkurrencevilkårene. Vurderingen foretages i to etaper.
- (33) Først skal enhver støtteforanstaltning opfylde de nødvendige betingelser nedenfor. Hvis en af følgende betingelser ikke er opfyldt, erklæres støtten uforenelig med det indre marked:
- 1) Støtten skal bidrage til opfyldelsen af mål af fælles interesse.
 - 2) Markedet skal ikke kunne levere de ønskede tjenester på grund af markedssvigt eller væsentlige uligheder.
 - 3) Statsstøtte skal være et velegnet politisk instrument.
 - 4) Støtten skal have en tilskyndelsesvirkning.
 - 5) Støtten skal være begrænset til det nødvendige minimum.
 - 6) Støtten skal have begrænsede negative virkninger.
 - 7) Støtten skal være gennemsigtig.

⁽⁴⁴⁾ Se f.eks. den tyske tilsynsmyndigheds »Infrastrukturatlas«, hvor operatørerne frivilligt udveksler oplysninger om de infrastrukturer, der er tilgængelige, og som vil kunne genanvendes.

⁽⁴⁵⁾ Det skal erindres, at EU's rammebestemmelser for elektroniske kommunikationsmidler giver de kompetente nationale myndigheder mulighed for at pålægge virksomhederne at give dem de nødvendige oplysninger, for at de sammen med de nationale tilsynsmyndigheder kan opstille en detaljeret oversigt over netelementernes og -faciliteternes art, tilgængelighed og geografiske placering og stille dem til rådighed for interesserede parter. Se artikel 12, stk. 4, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/21/EF af 7. marts 2002 om fælles rammebestemmelser for elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (rammedirektivet), ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/140/EF af 25. november 2009.

⁽⁴⁶⁾ En oversigt over alle de beslutninger på bredbåndsområdet, som Kommissionen har truffet på grundlag af statsstøttere reglerne, findes på http://ec.europa.eu/competition/sectors/telecommunications/broadband_decisions.pdf

⁽⁴⁷⁾ F.eks. kan lån (i modsætning til tilskud) være et nyttigt redskab til at modvirke utilstrækkelige kreditmuligheder i forbindelse med langsigtede infrastrukturinvesteringer.

⁽⁴⁸⁾ Dette berører ikke en eventuel anvendelse af retningslinjerne for regionalstøtte, der er nævnt i punkt (31).

⁽⁴⁹⁾ De retningslinjer for statsstøtte med regionalt sigte, der er gældende på et givet tidspunkt (f.eks. retningslinjer for statsstøtte med regionalt sigte for 2007-2013, EUT C 54 af 4.3.2006, s. 13).

(34) Hvis alle de nødvendige betingelser er opfyldt, afvejer Kommissionen dernæst støtteforanstaltningens positive virkninger med hensyn til opfyldelsen af et mål af fælles interesse mod dens potentielle negative virkninger.

(35) De enkelte etaper i Kommissionens vurdering på bredbåndsområdet beskrives nærmere i det følgende.

1. Støtten skal bidrage til opfyldelsen af mål af fælles interesse

(36) Kommissionen vil vurdere, i hvilket omfang det planlagte indgreb vil bidrage til opfyldelsen af de mål af fælles interesse, der er forklaret ovenfor og nærmere specificeret i DAE.

2. Markedet skal ikke kunne levere de ønskede tjenester på grund af markedssvigt eller væsentlige uligheder

(37) Der er tale om »markedssvigt«, hvis ikke markederne af sig selv uden statsindgreb kan levere et effektivt resultat for samfundet. Det kan eksempelvis være tilfældet, hvis visse investeringer ikke bliver foretaget, selv om de økonomiske fordele for samfundet er større end omkostningerne ⁽⁵⁰⁾. I sådanne tilfælde kan statsstøtte få positive virkninger, og den samlede effektivitet kan forbedres gennem en tilpasning af virksomhedernes økonomiske incitamenter. Inden for bredbåndssektoren er én form for markedssvigt knyttet til positive eksterne virkninger. Sådanne eksterne virkninger opstår, når markedsdeltagerne ikke internaliserer hele overskuddet af deres aktiviteter. Det forhold, at der er adgang til bredbåndsnet, baner f.eks. vej for et større udbud af tjenesteydelser og for innovation, hvilket sandsynligvis vil være til gavn for flere mennesker end de direkte investorer og netabonnenterne. Markedsresultatet vil derfor ikke skabe tilstrækkelige private investeringer i bredbåndsnet.

(38) Som følge af tæthedsfordele er etableringen af bredbåndsnet generelt mere rentabel de steder, hvor der er en større og koncentreret potentiel efterspørgsel, dvs. i tætbefolkede områder. På grund af de høje faste investeringsomkostninger stiger enhedsomkostningerne markant, når befolkningstætheden falder ⁽⁵¹⁾. Når bredbåndsnet etableres på kommercielle vilkår, dækker de således oftest kun en del af befolkningen på et rentabelt grundlag. Som det erkendes i DAE, skaber en bredt tilgængelig og økonomisk overkommelig bredbåndsadgang dog positive eksterne virkninger på grund af dens mulighed for at fremskynde vækst og innovation i alle økonomiske sektorer. Når markedet ikke sikrer en tilstrækkelig bredbåndsdekning, eller adgangsbetingelserne er utilstrækkelige, kan statsstøtte derfor bidrage til at afhjælpe sådanne markedssvigt.

(39) Et andet muligt mål af fælles interesse er knyttet til lighedsprincippet. De offentlige myndigheder kan vælge at gribe ind for at korrigere sociale eller regionale uligheder som følge af et markedsresultat. I visse tilfælde kan statsstøtte til bredbånd også anvendes til at opfylde lighedsmålsætninger, dvs. som en måde, hvorpå man kan forbedre adgangen til et væsentligt kommunikationsmiddel, samfundsintegration og udtryksfrihed for alle medlemmer af samfundet og derved forbedre den sociale og territoriale samhørighed.

3. Statsstøtte skal være et velegnet politisk instrument, og foranstaltningen skal være udformet på passende vis

(40) Der kan ydes offentlig støtte til bredbåndsnet på statsligt, regionalt eller kommunalt plan ⁽⁵²⁾. Samordning af de forskellige indgreb er derfor nødvendig for at undgå overlapning og uoverensstemmelse. For at sikre ensartede og samordnede indgreb på lokalt plan, er det nødvendigt at sikre en betydelig gennemsigtighed i de lokale initiativer.

(41) Medlemsstaterne opfordres til så vidt muligt og under hensyn til kompetencer og specifikke forhold at udarbejde nationale ordninger, som omfatter de hovedprincipper, der ligger til grund for de offentlige

⁽⁵⁰⁾ Det forhold, at en bestemt virksomhed ikke er i stand til at gennemføre et projekt uden støtte, er ikke et tegn på markedssvigt. Hvis f.eks. en virksomhed beslutter ikke at investere i et projekt med lav rentabilitet eller i en region med begrænset efterspørgsel på markedet og/eller ringe priskonkurrenceevne, er det ikke nødvendigvis et tegn på markedssvigt, men snarere på et marked, der fungerer godt.

⁽⁵¹⁾ Der er også enhedsomkostninger forbundet med satellitsystemer, men de forekommer mindre hyppigt, og satellitsystemer har derfor tendens til at være mindre afhængige af befolkningstætheden.

⁽⁵²⁾ Med hensyn til kommunal og regional finansiering henvises til Kommissionens beslutning i sag SA.33420 (11/N) — Tyskland, *Breitband Lohr am Main*, N 699/09 — Spanien, *Desarrollo del programa de infraestructuras de telecomunicaciones en la Región de Murcia*.

initiativer, og at angive de mest relevante egenskaber ved de planlagte net⁽⁵³⁾. Nationale rammeordninger for udviklingen af bredbånd sikrer en ensartet anvendelse af offentlige midler, mindsker den administrative byrde for mindre støttetildelende myndigheder og fremskynder gennemførelsen af de individuelle støtteforanstaltninger. Desuden opfordres medlemsstaterne til at udstikke klare retningslinjer på centralt plan for gennemførelsen af statsstøttefinansierede bredbåndprojekter.

- (42) De nationale tilsynsmyndigheder spiller en særlig stor rolle ved udformningen af en konkurrencefremmende statsstøtteforanstaltning vedrørende bredbånd. De nationale tilsynsmyndigheder har opnået teknisk viden og ekspertise som følge af, at sektorreguleringen har tildelt dem en væsentlig rolle⁽⁵⁴⁾. De er bedst i stand til at rådgive de offentlige myndigheder i forbindelse med statsstøtteordninger og bør konsulteres, når målområder skal afgrænses. De nationale tilsynsmyndigheder bør også konsulteres i forbindelse med fastsættelse af priser og betingelser for engrosadgang og løsning af tvister mellem adgangssinteresserede og den subsidierede infrastrukturoperatør. Medlemsstaterne opfordres til at forsyne de nationale tilsynsmyndigheder med de midler, som er nødvendige for, at de kan tilbyde sådan rådgivning. Medlemsstaterne bør om nødvendigt skabe et velegnet retsgrundlag for de nationale tilsynsmyndigheders medvirken ved statsstøtteprojekter vedrørende bredbånd. De nationale tilsynsmyndigheder bør i overensstemmelse med bedste praksis udstikke retningslinjer for de lokale myndigheder, herunder henstillinger om markedsanalyse, engrosadgangsprodukter og prissætningsprincipper under hensyn til rammebestemmelserne for elektronisk kommunikation og Kommissionens relevante henstillinger⁽⁵⁵⁾.
- (43) Foruden de nationale tilsynsmyndigheder vil også de nationale konkurrencemyndigheder kunne give nyttige råd, især i forbindelse med store rammeordninger, så der skabes lige konkurrencevilkår for de bydende operatører, og så det undgås, at en uforholdsmæssig stor andel af statsmidlerne øremærkes til en enkelt operatør og dermed styrker den pågældendes (måske i forvejen dominerende) markedsstilling⁽⁵⁶⁾. Ved siden af de nationale tilsynsmyndigheder har visse medlemsstater oprettet nationale kompetencecentre for at hjælpe små, lokale myndigheder med at udforme passende statsstøtteforanstaltninger og sikre en ensartet anvendelse af statsstøttereglerne som specificeret i disse retningslinjer⁽⁵⁷⁾.
- (44) For at sikre, at foranstaltningen udformes korrekt, kræver afvejningstesten desuden, at statsstøtten er et politisk instrument, som er *velegnet* til at løse problemet. I denne henseende skal det bemærkes, at forhåndsregulering ganske vist i mange tilfælde har gjort det lettere at etablere bredbånd i byområder og mere tætbefolkede områder, men ikke nødvendigvis er tilstrækkelig til at muliggøre leveringen af bredbåndstjenester, navnlig i underforsynede områder, hvor den iboende investeringsrentabilitet er lav⁽⁵⁸⁾. Tilsvarende kan foranstaltninger på efterspørgselssiden til fordel for bredbånd⁽⁵⁹⁾ (f.eks. rabatkuponer til slutbrugere) ikke altid afhjælpe den manglende levering af bredbåndstjenester, selv om de kan bidrage positivt til bredbåndsdækningen⁽⁶⁰⁾. I nogle situationer er der måske derfor intet alternativ til offentlig støtte, når det gælder afhjælpning af manglen på bredbåndsforbindelser. Støttetildelende myndigheder skal også tage højde for, om tildeling/omfordeling af frekvenser kunne føre til en etablering af net i målområderne, der er i overensstemmelse med de støttetildelende myndigheders målsætninger, uden at der gives direkte tilskud.

⁽⁵³⁾ Medlemsstaterne anmelder ofte rammeprogrammer, som beskriver, på hvilke betingelser der kan ydes kommunale eller regionale midler til etablering af bredbånd. Se f.eks. N 62/10 — Finland, *High speed broadband construction aid in sparsely populated areas of Finland*, N 53/10 — Tyskland, *Federal framework programme on duct support* eller N 30/10 — Sverige, *State aid to Broadband within the framework of the rural development program*.

⁽⁵⁴⁾ Se referencen ovenfor i fodnote 5.

⁽⁵⁵⁾ Dette vil øge gennemsigtheden, lette de lokale myndigheders administrative byrde og kan betyde, at de nationale tilsynsmyndigheder ikke behøver at analysere hver enkelt statsstøttesag.

⁽⁵⁶⁾ Se f.eks. Avis n° 12-A-02 du 17 janvier 2012 relatif à une demande d'avis de la commission de l'économie, du développement durable et de l'aménagement du territoire du Sénat concernant le cadre d'intervention des collectivités territoriales en matière de déploiement des réseaux à très haut débit (De franske konkurrencemyndigheders udtalelse om etablering af meget hurtige bredbåndsnets).

⁽⁵⁷⁾ Se f.eks. Kommissionens beslutning i sag N 237/08 *Broadband support in Niedersachsen*, Tyskland, eller i sag SA.33671 *Broadband Delivery UK*, Det Forenede Kongerige.

⁽⁵⁸⁾ Se f.eks. Kommissionens beslutning N 473/07 — Italien, *Broadband connection for Alto Adige*, eller beslutning N 570/07 — Tyskland, *Broadband in rural areas of Baden-Württemberg*.

⁽⁵⁹⁾ Især for at fremme anvendelsen af allerede tilgængelige bredbåndsløsninger, både lokalt tilgængelige jordbaserede faste net eller trådløse net eller almindeligt tilgængelige satellitløsninger.

⁽⁶⁰⁾ Se f.eks. Kommissionens beslutning N 222/06 — Italien, *Aid to bridge the digital divide in Sardinia*.

4. Støtten skal have en tilskyndelsesvirkning

- (45) Med hensyn til foranstaltningens *tilskyndelsesvirkning* skal det undersøges, om den pågældende investering i bredbåndsnet ikke ville være blevet foretaget inden for samme tidsramme uden statsstøtte. Når en operatør har fået pålagt visse forpligtelser til at dække målområdet ⁽⁶¹⁾, er denne operatør måske ikke berettiget til statsstøtte, da støtten ikke vil få tilskyndelsesvirkning.

5. Støtten skal være begrænset til det nødvendige minimum

- (46) Ved vurderingen af de anmeldte foranstaltningers *proportionalitet* har Kommissionen fremhævet en række nødvendige betingelser for at mindske den involverede statsstøtte og de potentielle konkurrencefordrejninger som forklaret nærmere i de følgende afsnit.

6. Støtten skal have begrænsede negative virkninger

- (47) Støttemodtagerens ændrede adfærd som følge af støtten kan dog også have negative virkninger for konkurrencen og samhandelen. Konkurrencefordrejningens betydning kan vurderes på grundlag af virkningerne for konkurrenterne. Hvis konkurrenterne oplever, at deres oprindelige investering bliver mindre rentabel på grund af støtten, vil de måske reducere deres fremtidige investeringer eller endog trække sig helt ud af markedet ⁽⁶²⁾. Når den støttemodtager, der skal udvælges på grundlag af den konkurrencebetingede udvælgelsesprocedure, ser ud til at blive en virksomhed, der i forvejen har en dominerende stilling på et marked eller kan blive dominerende på grund af den statsstøttede investering, kan støtteforanstaltningen endvidere svække det konkurrencemæssige pres, som konkurrenterne kan lægge på støttemodtageren. Hvis en statsstøtteforanstaltning eller de betingelser, der er knyttet til den (herunder dens finansieringsmetode, når den udgør en integrerende del af foranstaltningen), endvidere medfører en tilsidesættelse af EU-retten, og denne tilsidesættelse ikke kan udskilles fra resten af støtteforanstaltningen, kan støtten desuden ikke erklæres forenelig med det indre marked ⁽⁶³⁾.

7. Støtten skal være gennemsigtig

- (48) Støtten skal tildeles på en gennemsigtig måde. Det skal navnlig sikres, at medlemsstaterne, de økonomiske aktører, den interesserede offentlighed og Kommissionen har let adgang til alle relevante dokumenter og vigtige oplysninger om den støtte, der ydes på grundlag heraf. Der findes nærmere oplysninger om gennemsigtighedskravene i punkt (78).

8. Den samlede afvejning og de forenelighedsbetingelser, der skal begrænse konkurrencefordrejningen

- (49) En omhyggeligt udarbejdet statsstøtteordning for bredbånd bør sikre, at foranstaltningen samlet set får positive virkninger.
- (50) I denne forbindelse kan statsstøtteforanstaltningens virkning beskrives som en ændring i aktiviteten sammenlignet med, hvad der ville være sket uden støtte. Støttens positive virkninger er direkte knyttet til ændringen i støttemodtagerens adfærd. Denne ændring bør give mulighed for at nå det ønskede mål af fælles interesse. I bredbåndssektoren medfører støtten etablering af ny infrastruktur, som ellers ikke ville være etableret, og som sikrer yderligere kapacitet og hastighed på markedet samt lavere priser og større valgmuligheder for forbrugerne, højere kvalitet samt innovation. Det vil også betyde, at forbrugerne får større adgang til onlineresourcer, hvilket sammen med øget forbrugerbeskyttelse på dette område sandsynligvis vil øge efterspørgslen. Det vil bidrage til fuldførelsen af det digitale indre marked og være til gavn for EU-økonomien som helhed.
- (51) Et subsidieret net ventes at kunne sikre en »trinvis ændring« med hensyn til bredbåndstilgængelighed. Der kan påvises en »trinvis ændring«, hvis det offentlige indgreb medfører, 1) at den udvalgte

⁽⁶¹⁾ Det kan f.eks. gælde mobile LTE- (long-term evolution) og LTE Advanced-operatører, hvis deres licensbetingelser omfatter dækningsmål i målområdet. Hvis en operatør med forsyningspligt modtager kompensation for den pålagte forpligtelse, kan der heller ikke ydes yderligere statsstøtte til finansiering af samme net.

⁽⁶²⁾ Denne type virkninger kan betegnes som »fortrængning«.

⁽⁶³⁾ Se f.eks. sag C-156/98 *Tyskland mod Kommissionen*, Sml. 2000 I, s. 6857, præmis 78, og sag C-333/07 *Régie Networks*, Sml. 2008 I, s. 10807, præmis 94-116.

tilbudsgiver foretager betydelige nye investeringer i bredbåndsnet ⁽⁶⁴⁾, og 2) at den subsidierede infrastruktur sikrer betydelige nye muligheder på markedet i form af tilgængelige bredbåndstjenester og bredbåndskapacitet ⁽⁶⁵⁾, hastighed og konkurrence ⁽⁶⁶⁾. Der skal ske en sammenligning af disse aspekter ved den trinvis ændring og ved eksisterende net samt konkrete planer om etablering af net.

- (52) For at sikre, at de negative virkninger på konkurrencen minimeres, skal en række betingelser desuden være opfyldt med hensyn til støtteforanstaltningens udformning som beskrevet nedenfor i afsnit 3.4.
- (53) For derudover at sikre, at fordrejning af konkurrencen begrænses, kan Kommissionen kræve, at visse ordninger gøres tidsbegrænsede (normalt fire år eller derunder) og underlægges et evalueringskrav, for at kontrollere, 1) om de antagelser og betingelser, som førte til beslutningen om forenelighed, er blevet opfyldt, 2) om støtteforanstaltningen i lyset af de på forhånd fastsatte mål er effektiv, 3) hvilke konsekvenser den har for markedet og konkurrencen, og at der under støtteordningens varighed ikke opstår urimelige fordrejninger, der er i strid med Unionens interesser ⁽⁶⁷⁾. I betragtning af ordningens mål og med henblik på ikke at pålægge medlemsstater og mindre støtteprojekter en uforholdsmæssig stor byrde gælder dette kun nationale støtteordninger og ordninger med et stort støttebudget, der omfatter nyskabelser eller forventes at medføre omfattende markedsrelaterede, teknologiske eller reguleringsmæssige ændringer. Evalueringen skal foretages på grundlag af en fælles metode ⁽⁶⁸⁾ af en ekspert, der er uafhængig af den støttetildelende myndighed, og den skal offentliggøres. Evalueringen skal indgives til Kommissionen i tilstrækkelig god tid til, at der kan foretages en vurdering af, om støtteforanstaltningen eventuelt kan forlænges, og under alle omstændigheder inden ordningens udløb. Evalueringens præcise omfang og metode fastlægges i beslutningen om at godkende støtteforanstaltningen. Enhver senere støtteforanstaltning med et lignende mål skal tage hensyn til resultaterne af denne evaluering.
- (54) Hvis afvejningstesten viser, at de negative virkninger opvejer fordelene, kan Kommissionen forbyde støtten eller kræve afhjælpende foranstaltninger, enten vedrørende støttens udformning eller dens konkurrenceskadelige virkninger.

3. VURDERING AF STATSSTØTTE TIL BREDBÅND

3.1. De forskellige typer bredbåndsnet

- (55) I forbindelse med vurderingen af statsstøtte skelnes der i de foreliggende retningslinjer mellem basale net og NGA-net.
- (56) Flere forskellige teknologiplatforme kan betragtes som basale bredbåndsnet, bl.a. asymmetriske digitale abonnentlinjer (op til ADSL2+-net), ikke-udbyggede kabelnet (f.eks. DOCSIS 2.0), tredje generations-mobilnet (UMTS) og satellitsystemer.

⁽⁶⁴⁾ F.eks. bør marginale investeringer, som kun vedrører opgradering af nettets aktive komponenter, ikke være statsstøtteberettigede. Selv om visse teknologier til forbedring af kobbernettet (såsom vektorisering) kan øge de eksisterende nets kapacitet, kræver de måske ingen væsentlige investeringer i ny infrastruktur og kan derfor ikke være statsstøtteberettigede.

⁽⁶⁵⁾ For eksempel en opgradering fra basale net til NGA-bredbåndsnet. Visse opgraderinger af et NGA-net (såsom udvidelse af fiberforbindelser tættere på slutbrugeren) kan også udgøre en trinvis ændring. I områder, hvor der allerede findes bredbåndsnet, bør den trinvis ændring sikre, at anvendelsen af statsstøtte ikke medfører overlapning af eksisterende infrastruktur. Det er desuden usandsynligt, at en mindre, gradvis opgradering af eksisterende infrastruktur, f.eks. fra 12 Mbps til 24 Mbps, vil øge servicekapaciteten (den vil sandsynligvis give den eksisterende operatør en urimelig fordel).

⁽⁶⁶⁾ Det subsidierede net bør være konkurrencefremmende, dvs. give mulighed for effektiv adgang på infrastrukturens forskellige niveauer på den måde, der er angivet i punkt (78), og hvad angår støtte til etablering af NGA-net også i punkt (80).

⁽⁶⁷⁾ Se for eksempel Kommissionens beslutning i sag SA.33671 *Broadband Delivery UK, United Kingdom*.

⁽⁶⁸⁾ Kommissionen kan eventuelt tilvejebringe en sådan fælles metode.

- (57) På nuværende stadium i den markedsmæssige og teknologiske udvikling ⁽⁶⁹⁾ betragtes NGA-net som accessnet, der helt eller delvis er afhængige af optiske elementer ⁽⁷⁰⁾, og som er i stand til at levere bredbåndsadgangstjenester med forbedrede egenskaber sammenlignet med eksisterende basale bredbåndsnet ⁽⁷¹⁾.
- (58) NGA-net er generelt kendetegnet ved som minimum at: i) levere stabile tjenester ved meget høj hastighed pr. abonnent gennem optiske (eller tilsvarende teknologi) backhaulnet, der er tilstrækkeligt tæt på brugeren til, at leveringen af meget høj hastighed reelt kan garanteres; ii) støtte en bred vifte af avancerede digitale tjenester, bl.a. konvergerede all-IP-tjenester og iii) have markant højere uploadhastigheder (sammenlignet med basale bredbåndsnet). På nuværende stadium i den markedsmæssige og teknologiske udvikling er NGA-net: i) fiberbaserede accessnet (FTTx) ⁽⁷²⁾, ii) avancerede opgraderede kabelnet ⁽⁷³⁾ og iii) visse avancerede trådløse accessnet, der kan levere en stabil høj hastighed pr. abonnent ⁽⁷⁴⁾.
- (59) Det er vigtigt at tage i betragtning, at NGA-net på længere sigt forventes at afløse de eksisterende basale bredbåndsnet og ikke blot at opgradere dem. For så vidt som NGA-net kræver en anden netarkitektur, der giver mulighed for bredbåndstjenester af betydelig bedre kvalitet end i dag og levering af tjenester, som ikke kan understøttes af de nuværende bredbåndsnet, er det sandsynligt, at der i fremtiden vil opstå markante forskelle mellem områder, som er dækket, og områder, som ikke er dækket af NGA-net ⁽⁷⁵⁾.
- (60) Medlemsstaterne kan frit vælge, i hvilken form deres indgreb skal ske, forudsat at statsstøttere reglerne overholdes. Medlemsstaterne kan i visse tilfælde beslutte at finansiere de såkaldte næstegenerationsnet (NGN), dvs. backhaulnet, som ikke når ud til slutbrugeren. Backhaulnet er et nødvendigt input for detailteleoperatører, for at de kan tilbyde adgangstjenester til slutbrugere. Disse typer net kan understøtte både basale net og NGA-net ⁽⁷⁶⁾: Det er teleoperatørernes (investerings)valg, hvilken type infrastruktur for »den sidste kilometer« de ønsker at tilslutte til backhaulnet ⁽⁷⁷⁾. De offentlige myndigheder kan også beslutte kun at påtage sig bygge- og anlægsarbejdet (såsom udgravning på offentligt område og anlæg af kabelkanaler) for at sætte de pågældende operatører i stand til hurtigere at etablere deres egne netelementer. Når det er relevant, kan offentlige myndigheder desuden også ønske at tage satellitløsninger i betragtning.
- ⁽⁶⁹⁾ Som følge af den hurtige teknologiske udvikling kan andre teknologier i fremtiden muligvis også levere NGA-tjenester.
- ⁽⁷⁰⁾ Koaksiale, trådløse og mobile teknologier anvender i en vis udstrækning en fiberbaseret støtteinfrastruktur, hvilket betyder, at de konceptuelt minder om kablede net, hvor der anvendes kobber til at levere tjenesten »den sidste kilometer«, der ikke er dækket af fibernet.
- ⁽⁷¹⁾ Den endelige tilslutning af slutbrugeren kan ske ved hjælp af både kablede og trådløse teknologier. I betragtning af den hurtige udvikling af avancerede trådløse teknologier såsom LTE-Advanced samt intensiveringen af markedsføringen af LTE eller wi-fi kunne næste generation af faste trådløse accessnet (f.eks. baseret på eventuelt skræddersyet mobil bredbåndsteknologi) være et gyldigt alternativ til visse kablede NGA-net (f.eks. FTTCab), såfremt visse betingelser er opfyldt. Eftersom det trådløse medium er »delt« (hastigheden pr. bruger afhænger af antallet af tilsluttede brugere i det pågældende område) og generelt er udsat for varierende omgivende forhold, kan det være nødvendigt at etablere næste generation af faste trådløse net relativt tæt og/eller med avancerede konfigurationer (f.eks. målrettede og/eller flere antenner), hvis den downloadhastighed, der som minimum kan forventes af et NGA-net, skal kunne leveres på stabil vis. Næste generation af trådløse accessnet baseret på skræddersyet mobil bredbåndsteknologi skal desuden sikre det nødvendige kvalitetsmæssige serviceniveau til brugere på et fast sted og samtidig betjene alle mobile abonnenter i det pågældende område.
- ⁽⁷²⁾ FTTx henviser til FTTC, FTTN, FTTP, FTTH og FTTB.
- ⁽⁷³⁾ Som anvender mindst »DOCSIS 3.0«-kabelmodemstandard.
- ⁽⁷⁴⁾ Se f.eks. Kommissionens beslutning i sag SA.33671 *Broadband Delivery UK, United Kingdom*.
- ⁽⁷⁵⁾ Hvis forskellene mellem et område, hvor kun smalbandsinternettet er tilgængeligt (dial-up), og et område, hvor der findes bredbånd, i dag betyder, at førstnævnte er et »hvidt« område, bør et område, som mangler næste generation af bredbåndsinfrastruktur, men stadig kan have en enkelt basal bredbåndsinfrastruktur, ligeledes betragtes som et »hvidt« NGA-område.
- ⁽⁷⁶⁾ Sammenlignet med andre net, som ikke når ud til slutbrugeren (f.eks. FTTC), er en vigtig egenskab ved en NGN-backhaul-infrastruktur, at den er åben for samtrafik med andre net.
- ⁽⁷⁷⁾ Kommissionens beslutning i sag N 407/09 — Spanien, *Optical fibre Catalonia (Xarxa Oberta)*.

3.2. Sondringen mellem hvide, grå og sorte områder i forbindelse med basale bredbåndsnet

- (61) For at vurdere markedssvigt og lighedsmålsætninger kan der foretages en sondring mellem forskellige typer målområder. Denne sondring er forklaret i de følgende afsnit. Ved afgrænsningen af målområderne vil statsstøttevurderingen, når det offentlige indgreb er begrænset til nettets backhaul-del, tage hensyn til situationen på både backhaul-markederne og adgangsmarkederne ⁽⁷⁸⁾.
- (62) De forskellige standarder for begrundelse for offentlig støtte i disse geografiske områder er beskrevet nedenfor.
- (63) Med henblik på at identificere de geografiske områder som hvide, grå eller sorte som beskrevet nedenfor er den støttetildelende myndighed nødt til at klarlægge, om der findes bredbåndsinfrastrukturer i det pågældende område. For endvidere at sikre, at det offentlige indgreb ikke kommer i vejen for private investeringer, bør de støttetildelende myndigheder også undersøge, om private investorer har konkrete planer om at etablere deres egen infrastruktur i nærmeste fremtid. Ved udtrykket »nærmeste fremtid« skal forstås en periode på tre år ⁽⁷⁹⁾. Hvis den støttetildelende myndighed har en længere tidshorisont for etableringen af den subsidierede infrastruktur, bør den samme tidshorisont også anvendes ved vurderingen af, om der findes kommercielle investeringsplaner.
- (64) For at bekræfte, at ingen private investorer har planer om at etablere deres egen infrastruktur i nærmeste fremtid, bør den støttetildelende myndighed offentliggøre en kort beskrivelse af den planlagte støtteforanstaltning og opfordre interesserede parter til at fremsætte bemærkninger.
- (65) Der er risiko for, at alene en »interessetilkendegivelse« fra en privat investor kan forsinke leveringen af bredbåndstjenester i målområdet, hvis en sådan investering alligevel ikke finder sted, og den offentlige støtte samtidig er stillet i bero. Den støttetildelende myndighed kunne derfor kræve visse tilsagn fra den private investor, inden den udsætter den offentlige støtteforanstaltning. Disse tilsagn skal sikre, at der gøres betydelige fremskridt med hensyn til dækning i den treårige periode eller i en længere periode, der er fastsat for den støttede investering. Den kan desuden anmode den pågældende operatør om at indgå en tilsvarende kontrakt, som skitserer tilsagnene om etablering af bredbånd. Denne kontrakt kan indeholde en række »milepæle«, som skal nås i den treårige periode ⁽⁸⁰⁾ samt indberetning af, hvilke fremskridt der gøres. Hvis en milepæl ikke nås, kan den støttetildelende myndighed gå videre med sine planer om offentlig støtte. Denne regel gælder både for basale net og NGA-net.

»Hvide områder«: fremme af territoriale samhørighedsmål og de økonomiske udviklingsmål

- (66) Ved »hvide områder« forstås områder, hvor der ikke er nogen bredbåndsinfrastruktur, eller hvor en sådan sandsynligvis ikke vil blive udviklet i nærmeste fremtid. Kommissionens mål for DAE er, at hele EU skal være dækket af basale bredbåndstjenester inden 2013 og af bredbåndstjenester på mindst 30 Mbps inden 2020. Det er således højt prioriteret, at der sikres rettidige investeringer i områder, som endnu ikke har tilstrækkelig dækning. Kommissionen anerkender derfor, at medlemsstaterne ved at stille finansiell støtte til rådighed for levering af bredbåndstjenester i områder, hvor der for øjeblikket ikke findes noget bredbånd, forfølger ægte samhørighedsmål og økonomiske udviklingsmål, og at deres indgriben derfor sandsynligvis vil være i overensstemmelse med den fælles interesse, såfremt betingelserne i afsnit 3.4 nedenfor er opfyldt ⁽⁸¹⁾.

⁽⁷⁸⁾ Kommissionens beslutning i sag N 407/09 — Spanien, *Optical fibre Catalonia (Xarxa Oberta)*, og SA.33438 — Polen, *Broadband network for Eastern Poland*.

⁽⁷⁹⁾ Treårsperioden starter fra det tidspunkt, hvor den planlagte støtteforanstaltning offentliggøres.

⁽⁸⁰⁾ I den forbindelse bør en operatør kunne bevise, at han inden for treårsperioden vil dække en betydelig del af det pågældende område og den pågældende befolkning. F.eks. kan den støttetildelende myndighed anmode alle operatører, der tilkendegiver en interesse i selv at anlægge en infrastruktur i målområdet, om inden for en frist på to måneder at fremlægge en troværdig forretningsplan, dokumentation i form af f.eks. aftaler om banklån og en udførlig tidsplan for etableringen. Inden tolv måneder skal investeringen desuden være påbegyndt, eller der skal være indhentet tilladelse til de fleste adgangsrettigheder, der er nødvendige for gennemførelsen af projektet. Der kan for hver seks måneders periode aftales yderligere milepæle for, hvordan foranstaltningen skal skride frem.

⁽⁸¹⁾ Se f.eks. Kommissionens beslutning i sag N 607/09 — Irland, *Rural Broadband Reach* eller N 172/09 — Slovenien, *Broadband development in Slovenia*.

»Grå områder«: en mere detaljeret vurdering er nødvendig

- (67) »Grå områder« er de områder, hvor der findes en netoperatør, og hvor det er usandsynligt, at der udvikles et andet net⁽⁸²⁾ i nærmeste fremtid. Alene det forhold, at der findes en netoperatør⁽⁸³⁾, betyder ikke nødvendigvis, at der ikke foreligger markedssvigt eller et samhørighedsproblem. Hvis operatøren har markedsstyrke (monopol), vil den pågældende måske tilbyde borgerne en suboptimal kombination af kvalitet og priser. En række brugerkategorier vil måske ikke blive betjent tilstrækkeligt, eller detailpriserne kan, hvis der ikke findes regulerede takster for engrosadgang, være højere end dem, der forlanges for de samme tjenester, som tilbydes i mere konkurrenceudsatte, men ellers tilsvarende områder eller regioner i landet. Hvis der desuden kun er ringe udsigter til, at alternative operatører vil komme ind på markedet, kan finansieringen af en alternativ infrastruktur være en hensigtsmæssig foranstaltning⁽⁸⁴⁾.
- (68) På den anden side kan støtte til opbygning af et alternativt net i områder, hvor der allerede er en enkelt operatør af bredbåndsnets, forandre markedets dynamik. Offentlig støtte til etablering af bredbåndsnets i »grå« områder er derfor kun berettiget, når det klart kan påvises, at der er tale om markedssvigt. Der er derfor behov for en mere detaljeret analyse og en omhyggelig vurdering af støttens forenelighed.
- (69) Grå områder kan være berettiget til statsstøtte, forudsat at forenelighedsbetingelserne i afsnit 3.4 er opfyldt, og hvis det bevises, at i) der ikke udbydes økonomisk overkommelige eller tilstrækkelige tjenester til at opfylde borgernes eller erhvervsbrugernes behov⁽⁸⁵⁾, og at ii) der ikke findes mindre fordrejende foranstaltninger (herunder forhåndsregulering) til at nå de samme mål.
- (70) For at påvise i) og ii) vil Kommissionen navnlig vurdere:
- a) om de generelle markedsvilkår ikke er tilstrækkelige, ved bl.a. at se nærmere på de aktuelle bredbåndspriser, den type tjenester, der tilbydes slutbrugerne (private brugere og erhvervsbrugere), og de hertil knyttede betingelser
 - b) om tredjeparter i tilfælde, hvor en national tilsynsmyndighed ikke har indført forhåndsregulering, ikke tilbydes en effektiv netadgang, eller adgangs-betingelserne ikke fremmer en effektiv konkurrence
 - c) om generelle adgangsbarrierer er til hinder for andre e-kommunikationsoperatørers potentielle adgang⁽⁸⁶⁾, og

⁽⁸²⁾ Det samme selskab kan drive særskilte faste og mobile net i samme område, men dette vil ikke ændre det pågældende områdes »farve«.

⁽⁸³⁾ Konkurrencesituationen vurderes på grundlag af antallet af eksisterende infrastrukturoperatører. I Kommissionens afgørelse N 330/10 — Frankrig, *Programme national Très Haut Débit*, blev det klarlagt, at det forhold, at der er tale om flere detailudbydere på samme net (herunder LLU (local loop unbundling)) ikke gør området til et sort område, men at området forbliver et gråt område, da der kun er én infrastruktur. Samtidig vil den omstændighed, at der findes flere konkurrerende operatører (på detailniveau), blive betragtet som et fingerpeg om, at det pågældende område, selv om det er gråt, ikke vil blive anset for problematisk i den forstand, at der kan blive tale om markedssvigt. Der skal fremlægges overbevisende dokumentation for adgangsproblemer eller tjenesternes kvalitet.

⁽⁸⁴⁾ I sag N 131/05 — Det Forenede Kongerige, *FibreSpeed Broadband Project Wales*, skulle Kommissionen i forbindelse med sin beslutning vurdere, om den finansielle støtte, som de walisiske myndigheder havde ydet til opbygning af et åbent lysledernet, der var uafhængigt af operatører, og som forbandt 14 erhvervspark, stadig kunne betragtes som forenelig, selv om de pågældende lokaliteter allerede blev betjent af den etablerede netoperatør, som stillede pris-regulerede faste kredsløb til rådighed. Kommissionen fandt, at de faste kredsløb, som den etablerede operatør tilbød, var meget dyre, næsten økonomisk uoverkommelige for SMV'er. Se også Kommissionens beslutning N 890/06 — Frankrig, *Aide du Sicoval pour un réseau de très haut débit*, og Kommissionens beslutning N 284/05 — Irland, *Regional Broadband Programme: Metropolitan Area Networks (»MANs«), phases II and III*.

⁽⁸⁵⁾ Ud over indikatorerne i punkt (70) kan de støttetildelende myndigheder tage hensyn til bl.a.: udbredelsesgraden for tjenester med den højeste ydeevne, urimeligt høje priser for tjenester med høj ydeevne (herunder faste kredsløb for slutbrugere som beskrevet i forrige fodnote), der betyder, at udbredelsen og innovationen bremses, og e-forvaltnings-tjenester under udvikling, der kræver en højere ydeevne end den, der udbydes på det eksisterende net. Hvis en stor andel af borgerne og virksomhederne i målområdet allerede betjenes på tilfredsstillende vis, skal man sikre sig, at det offentlige indgreb ikke fører til en urimelig fortrængning af den eksisterende infrastruktur. Er det tilfældet, skal det offentlige indgreb begrænses til foranstaltninger, der alene »udfylder huller«.

⁽⁸⁶⁾ F.eks. om det bredbåndsnets, der allerede er etableret, blev opbygget på grundlag af privilegeret anvendelse/adgang til kabelkanaler, der ikke er tilgængelige for eller ikke deles med andre netoperatører.

- d) om eventuelle foranstaltninger, herunder afhjælpende foranstaltninger, der er truffet eller pålagt af den kompetente nationale tilsyns- eller konkurrencemyndighed over for den eksisterende netudbyder, ikke har været i stand til at afhjælpe sådanne problemer.
- (71) Kun grå områder, som opfylder kriterierne i ovennævnte afsnit, vil blive undersøgt ved den forenelighedstest, som er beskrevet i afsnit 3.4.

»Sorte områder«: statslig indgriben ikke nødvendig

- (72) Når der i et givet geografisk område er eller i nærmeste fremtid vil være mindst to basale bredbåndsnet fra forskellige operatører, og bredbåndstjenesterne leveres på konkurrencevilkår (infrastrukturbaseret konkurrence⁽⁸⁷⁾), kan det antages, at der ikke foreligger markedssvigt. Der er derfor meget begrænsede muligheder for, at statslig indgriben kan medføre yderligere fordele. Tværtimod vil offentlig støtte til finansiering af opbygningen af et yderligere bredbåndsnet med tilsvarende muligheder i princippet medføre uacceptable konkurrencefordrejninger og fortrængning af private investorer. Hvis ikke der klart kan påvises markedssvigt, vil Kommissionen derfor se negativt på foranstaltninger til finansiering af etableringen af en yderligere bredbåndsinfrastruktur i et »sort område«⁽⁸⁸⁾.

3.3. Sondringen mellem hvide, grå og sorte områder i forbindelse med NGA-net

- (73) Sondringen i afsnit 3.2 mellem »hvide«, »grå« og »sorte« områder er også relevant ved vurderingen af, om statsstøtte til NGA-net er forenelig med det indre marked i henhold til artikel 107, stk. 3, litra c).
- (74) På nuværende tidspunkt kan nogle avancerede basale bredbåndsnet ved opgradering af det aktive udstyr også understøtte nogle bredbåndstjenester, som i fremtiden formentlig vil blive udbudt via NGA-net (såsom triple play-tjenester) og dermed bidrage til at opfylde DAE-målene. Der kan dog dukke nye produkter eller tjenester op, som hverken er substituerbare ud fra et efterspørgsels- eller et udbudsperspektiv, og som vil kræve kapacitet, pålidelighed og markant højere upload- og downloadhastigheder, der overstiger den basale bredbåndsinfrastrukturens øvre fysiske grænser.

»Hvide NGA-områder«

- (75) Ved vurderingen af statsstøtte til NGA-net bør et område, hvor der ikke på nuværende tidspunkt findes NGA-net, og hvor sådanne formentlig ikke vil blive opbygget af private investorer inden for tre år i overensstemmelse med punkt (63) til (65), derfor betragtes som et »hvidt NGA«-område. Et sådant område er berettiget til statsstøtte til NGA, forudsat at forenelighedsbetingelserne i afsnit 3.4 og 3.5 er opfyldt.

»Grå NGA-områder«

- (76) Et område bør betragtes som et »gråt NGA«-område i de tilfælde, hvor der kun er etableret et enkelt NGA-net⁽⁸⁹⁾, eller kun etableres et enkelt NGA-net i de kommende tre år, og ingen operatør har planer om at etablere et NGA-net i de kommende tre år. Ved vurderingen af, om andre netinvestorer kunne etablere yderligere NGA-net i et givet område, bør der tages højde for eventuelle eksisterende

⁽⁸⁷⁾ Hvis der kun er én infrastruktur, skal området betragtes som et konkurrenceudsat gråt område, også selv om denne infrastruktur — via ubundet adgang (LLU) — anvendes af flere elektroniske kommunikationsoperatører. Det betragtes ikke som et »sort område« i henhold til disse retningslinjer. Se også Kommissionens beslutning i sag SA.31316 *Programme national »Très haut débit«*, Frankrig.

⁽⁸⁸⁾ Se Kommissionens beslutning af 19. juli 2006 om støtteforanstaltning C 35/05 (ex N 59/05) — Nederlandene, Broadband infrastructure in Appingedam (EUT L 86 af 27.3.2007, s. 1). I denne beslutning bemærkede Kommissionen, at der ikke var taget behørigt hensyn til konkurrencevilkårene på det specifikke marked. Kommissionen bemærkede især, at det nederlandske bredbåndsmarked var præget af en hastig udvikling, og at leverandørerne af elektroniske kommunikationstjenester, herunder kabelselskaberne og internettjenesteleverandørerne, var i gang med at indføre bredbåndstjenester med meget stor kapacitet uden offentlig støtte.

⁽⁸⁹⁾ Selv om det samme selskab driver særskilte faste og trådløse NGA-net i det samme område, ændrer det ikke det pågældende områdes »farve«.

regulerings- eller lovgivningsforanstaltninger, der kan have mindsket barriererne for etablering af sådanne net (adgang til kabelkanaler, delt brug af infrastruktur osv.). Kommissionen skal gennemføre en mere detaljeret analyse for at påvise, om der er behov for statsstøtte, fordi statsstøtte i sådanne områder indebærer en stor risiko for fortrængning af eksisterende investorer og fordrejning af konkurrencen. Kommissionen vil i den forbindelse foretage sin vurdering på grundlag af de forenelighedsbetingelser, der er fastsat i disse retningslinjer.

»Sorte NGA-områder«

- (77) Hvis der i et givet område findes eller inden for de kommende tre år vil blive etableret mindst to NGA-net fra forskellige operatører, bør et sådant område betragtes som et »sort NGA«-område. Kommissionen vil indtage det synspunkt, at statsstøtte til et tilsvarende offentligt støttet, konkurrerende NGA-net i det samme område vil kunne fordreje konkurrencen mærkbart og er uforenelig med det indre marked efter EUF-traktatens artikel 107, stk. 3, litra c).

3.4. Foranstaltningens udformning og behovet for at begrænse konkurrencefordrejningerne

- (78) Enhver statslig foranstaltning til støtte for etablering af bredbånd bør opfylde alle de forenelighedsprincipper, der er beskrevet i afsnit 2.5, dvs. at foranstaltningen bl.a. skal opfylde mål af fælles interesse, der skal foreligge markedssvigt, foranstaltningen skal være velegnet, og den skal have tilskyndelsesvirkning. Med hensyn til at begrænse konkurrencefordrejning skal det dokumenteres, hvordan der opnås en »trinvis ændring« i alle tilfælde (i hvide, grå og sorte områder)⁽⁹⁰⁾, og følgende nødvendige betingelser skal være opfyldt som bevis på, at foranstaltningen står i rimeligt forhold til målet. Hvis blot én af disse betingelser ikke er opfyldt, skal der foretages en nøje vurdering⁽⁹¹⁾, som kan føre til den konklusion, at støtten ikke er forenelig med det indre marked.

- a) *Detaljeret kortlægning og dækningsanalyse*: Medlemsstaterne bør klart afgrænse, hvilke geografiske områder der vil være omfattet af den pågældende støtteforanstaltning⁽⁹²⁾, og så vidt muligt i samarbejde med de kompetente nationale organer. Det anbefales at konsultere de nationale tilsynsmyndigheder, men det er ikke obligatorisk. Eksempler på bedste praksis peger på etablering af en central database over den tilgængelige infrastruktur på nationalt plan, hvilket vil øge gennemsigtigheden og reducere omkostningerne ved gennemførelsen af mindre, lokale projekter. Medlemsstaterne kan frit definere målområderne, men de opfordres til at tage hensyn til de økonomiske forhold ved afgrænsningen af relevante regioner, inden de iværksætter udbud⁽⁹³⁾.

- b) *Offentlig høring*: Medlemsstaterne bør i tilstrækkeligt omfang offentliggøre foranstaltningens vigtigste karakteristika og listen over målområder ved offentliggørelse af relevante oplysninger om projektet med en opfordring til at fremsætte bemærkninger. Offentliggørelse på et centralt nationalt websted vil principielt kunne sikre, at sådanne oplysninger stilles til rådighed for alle interesserede. Ved også at kontrollere resultaterne af kortlægningen i en offentlig høring mindsker medlemsstaterne fordrejningerne af konkurrencen med de eksisterende udbydere og dem, der allerede har investeringsplaner i nærmeste fremtid, og sætter disse investorer i stand til at planlægge deres aktiviteter⁽⁹⁴⁾. En detaljeret kortlægning og en grundig høring sikrer ikke blot en betydelig gennemsigtighed, men tjener også som et vigtigt redskab til afgrænsning af »hvide«, »grå« og »sorte« områder⁽⁹⁵⁾.

⁽⁹⁰⁾ Se punkt (51) ovenfor.

⁽⁹¹⁾ Den udførlige vurdering kan gøre det nødvendigt at indlede en procedure efter EUF-traktatens artikel 108, stk. 2.

⁽⁹²⁾ Denne kortlægning foretages på grundlag af de husstande, der ligger i nærheden af en bestemt netinfrastruktur, og ikke på grundlag af det faktiske antal husstande eller kunder, der er tilsluttet som abonnenter.

⁽⁹³⁾ F.eks. vil målområder, der er for små, måske ikke give markedsaktørerne tilstrækkelige økonomiske incitamenter til at afgive bud for at opnå støtte, mens områder, der er for store, kan mindske udvælgelsesprocessens konkurrencemæssige virkninger. Flere udvælgelsesprocedurer giver også forskellige potentielle virksomheder mulighed for at modtage statsstøtte, hvorved det undgås, at en (i forvejen dominerende) operatørs markedsandel styrkes yderligere ved hjælp af statsstøtteforanstaltninger, som begunstiger store markedsaktører eller modvirker anvendelsen af teknologier, som fortrinsvis er konkurrencedygtige i mindre målområder.

⁽⁹⁴⁾ Hvis det kan påvises, at eksisterende operatører ikke har givet de offentlige myndigheder nogen relevante oplysninger i forbindelse med den nødvendige kortlægning, vil sådanne myndigheder kun kunne anvende de oplysninger, som de eventuelt måtte have til rådighed.

⁽⁹⁵⁾ Se f.eks. Kommissionens beslutning N 266/08 — Tyskland, *Broadband in rural areas of Bayern*.

- c) *Konkurrencebetinget udvælgelsesprocedure*: Når de støttetildelende myndigheder vælger en tredjeparts-operatør til at etablere og drive den subsidierede infrastruktur ⁽⁹⁶⁾, skal udvælgelsesprocessen foregå i overensstemmelse med ånden og principperne i EU's udbudsdirektiver ⁽⁹⁷⁾. Det skal sikre gennemsigthed for alle investorer, som ønsker at byde på etableringen og/eller forvaltningen af det subsidierede projekt. Lige og ikke-diskriminerende behandling af alle bydende samt objektive vurderingskriterier er ufravigelige betingelser. Et konkurrencebetinget udbud er en metode til at reducere budgetomkostningerne og minimere den potentielle statsstøtte, og det mindsker samtidig foranstaltningens selektive karakter, for så vidt som valget af støttemodtager ikke kendes på forhånd ⁽⁹⁸⁾. Medlemsstaterne skal sikre en gennemsigtig proces ⁽⁹⁹⁾ og et konkurrencepræget resultat ⁽¹⁰⁰⁾ og skal benytte et specifikt centralt websted på nationalt plan til offentliggørelse af alle igangværende udbudsprocedurer vedrørende statsstøtte til bredbånd ⁽¹⁰¹⁾.
- d) *Det økonomisk set mest fordelagtige tilbud*: Inden for rammerne af en konkurrencebetinget udbudsprocedure opstiller den støttetildelende myndighed kvalitative tildelingskriterier, som de indgivne tilbud skal vurderes på grundlag af. Som relevante tildelingskriterier kan f.eks. nævnes den opnåede geografiske dækning ⁽¹⁰²⁾, den teknologiske metodes bæredygtighed eller den planlagte løsnings virkninger for konkurrencen ⁽¹⁰³⁾. Sådanne kvalitative kriterier skal afvejes mod det ønskede støttebeløb. For at reducere det støttebeløb, der skal tildeles, bør den bydende, der på ensartede, om ikke identiske, kvalitetsvilkår anmoder om det laveste støttebeløb, i princippet prioriteres i forbindelse med den samlede vurdering af budet. Den tildelende myndighed skal altid på forhånd angive, hvordan den vil vægte de valgte (kvalitative) kriterier i forhold til hinanden.
- e) *Teknologineutralitet*: Da der findes forskellige teknologiske løsninger til levering af bredbåndstjenester, bør udbuddet ikke favorisere eller udelukke nogen bestemt teknologi eller netplatform. De bydende bør have ret til at foreslå levering af de ønskede bredbåndstjenester ved at anvende eller kombinere de teknologier, som de måtte finde mest egnede. På grundlag af de objektive udbudskriterier har den tildelende myndighed ret til at udvælge den bedst egnede teknologiske løsning eller blanding af teknologiløsninger. I princippet kan universel dækning af større målområder opnås med en blanding af teknologier.
- f) *Anvendelse af eksisterende infrastruktur*: Da genanvendelse af eksisterende infrastruktur er en af de afgørende faktorer for omkostningerne ved etablering af bredbånd, bør medlemsstaterne tilskynde de bydende til at anvende en eventuelt eksisterende infrastruktur for at undgå unødigt ressource-spild og for at spare offentlige midler. Operatører, der ejer eller kontrollerer infrastruktur (uden

⁽⁹⁶⁾ Situationen er anderledes, når den offentlige myndighed beslutter at etablere og forvalte netværket selv (eller gennem en 100 %-statsejet virksomhed) som i Kommissionens beslutning i sag N 330/10 — Frankrig, *Programme national Très Haut Débit* og SA.33807 (11/N) — Italien, *National Broadband Plan*. I sådanne tilfælde og af hensyn til resultaterne af den konkurrence, der er opnået, siden markederne for elektronisk kommunikation i Unionen blev liberaliseret, og især den konkurrence, der i dag findes på detailbredbåndsmarkedet, og når det drejer sig om offentligt forvaltede subsidierede net, gælder følgende: 1) operatørerne af det offentligt ejede net skal begrænse deres virksomhed til de forudfastsatte målområder og må ikke udvide deres aktiviteter til andre kommercielt attraktive regioner; 2) den offentlige myndighed skal begrænse sin virksomhed til vedligeholdelse af den passive infrastruktur og til at give adgang til den, men må ikke i det ildekkede konkurrere med kommercielle operatører; og 3) skal sikre regnskabsadskillelse mellem de midler, der anvendes til nettets drift, og de øvrige midler, som den offentlige myndighed har til rådighed.

⁽⁹⁷⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/18/EF af 31. marts 2004 om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af offentlige vareindkøbskontrakter, offentlige tjenesteydelseskontrakter og offentlige bygge- og anlægs-kontrakter (EUT L 134 af 30.4.2004, s. 114).

⁽⁹⁸⁾ Se f.eks. Kommissionens beslutning N 475/07 — Irland, *National Broadband Scheme (NBS)* og beslutning N 157/06 — Det Forenede Kongerige, *South Yorkshire Digital region Broadband Project*.

⁽⁹⁹⁾ Når genstanden for en konkurrencebetinget udvælgelsesprocedure er en offentlig aftale, der er omfattet af EU's direktiver om offentlige aftaler, 2004/17/EF eller 2004/18/EF, skal udbudsbekendtgørelsen offentliggøres i Den Europæiske Unions Tidende for at sikre EU-dækkende konkurrence som fastsat i disse direktiver. I alle andre tilfælde skal udbudsoplysningerne offentliggøres i hvert fald på nationalt plan.

⁽¹⁰⁰⁾ Hvis en konkurrencebetinget udvælgelsesprocedure ikke resulterer i tilstrækkeligt mange bydende, kan den omkostningsberegning, som indgives af den bydende, der tildeles kontrakten, kontrolleres af en ekstern revisor.

⁽¹⁰¹⁾ Hvis det af tekniske årsager ikke er muligt at oprette et nationalt websted, bør der oprettes regionale websteder. Sådanne regionale websteder bør være indbyrdes forbundne.

⁽¹⁰²⁾ Afhængigt af det geografiske område, der er fastsat ved offentliggørelsen af den konkurrencebetingede udvælgelses-procedure.

⁽¹⁰³⁾ F.eks. kan nettopologier, som giver mulighed for fuldstændig og effektiv ubundet adgang, få flere points. Det skal bemærkes, at en punkt-til-punkt-topologi på dette trin i markedsudviklingen vil være mere konkurrencefremmende på lang sigt end en punkt-til-multipunkt-topologi, mens etableringsomkostningerne svarer til hinanden, især i byområder. Punkt-til-multipunkt-net vil først kunne sikre fuldstændig og effektiv ubundet adgang, når WDM-PON-adgangen («wavelength-division-multiplexed passive optical network») er standardiseret og fastsat i de gældende forskrifter.

hensyn til om den faktisk anvendes) i målområdet og ønsker at deltage i udbuddet, skal opfylde følgende betingelser: i) de skal underrette den støttetildelende myndighed og de nationale tilsynsmyndigheder om den pågældende infrastruktur under den offentlige høring, ii) de skal give alle relevante oplysninger til andre bydende på et tidspunkt, hvor det giver sidstnævnte mulighed for at medtage den pågældende infrastruktur i deres bud. Medlemsstaterne bør oprette en national database over den eksisterende infrastruktur, der kan genanvendes til etablering af bredbånd.

- g) *Engrosadgang*: Det er en nødvendig komponent i enhver statslig foranstaltning til støtte for opbygningen af en ny bredbåndsinfrastruktur, at tredjeparter får effektiv engrosadgang til den subsidierede bredbåndsinfrastruktur. Engrosadgang giver navnlig tredjepartsoperatører mulighed for at konkurrere med den valgte bydende (når sidstnævnte også er aktiv i detailledet), hvorved udvalget og konkurrencen i de områder, som foranstaltningen omfatter, styrkes, og det samtidig undgås, at der skabes regionale tjenestemonopoler. Da denne betingelse kun gælder for statsstøttemodtagere, afhænger den ikke af en forudgående markedsanalyse som omhandlet i rammedirektivets artikel 7 ⁽¹⁰⁴⁾. Den type forpligtelser for engrosadgang, der pålægges et subsidieret net, bør tilpasses efter de samlede adgangsforpligtelser, som er fastlagt ved sektorreguleringen ⁽¹⁰⁵⁾. Principielt bør subsidierede selskaber levere et bredere sortiment af engrosadgangsprodukter end dem, der har fået mandat af de nationale tilsynsmyndigheder ved sektorreguleringen, til operatører, som har en betydelig markedsstyrke ⁽¹⁰⁶⁾, fordi støttemodtageren ikke blot anvender sine egne midler, men også skatteydernes penge til at etablere sin egen infrastruktur ⁽¹⁰⁷⁾. En sådan engrosadgang bør gives så hurtigt som muligt, inden nettet tages i drift ⁽¹⁰⁸⁾.

Effektiv engrosadgang til den subsidierede infrastruktur ⁽¹⁰⁹⁾ bør tilbydes i mindst syv år. Hvis tilsynsmyndigheden ved udløbet af syvårsperioden i henhold til de gældende rammebestemmelser fastslår, at den operatør, der driver den pågældende infrastruktur, har betydelig markedsstyrke på det specifikke relevante marked, skal adgangsforpligtelserne finde anvendelse i overensstemmelse med rammebestemmelserne for elektronisk kommunikation. De nationale tilsynsmyndigheder eller andre kompetente nationale organer opfordres til at offentliggøre en vejledning til de tildelende myndigheder om principperne for fastsættelse af engrosadgangsbetingelser og -takster. For at kunne sikre en effektiv adgang finder de samme adgangsforpligtelser anvendelse på hele det subsidierede net, også de dele af et sådant net, hvor eksisterende infrastrukturer er blevet anvendt ⁽¹¹⁰⁾. Adgangsforpligtelserne skal håndhæves uden hensyn til ændringer i den subsidierede infrastrukturens ejerforhold, forvaltning eller drift.

- h) *Engrosadgangspriser*: Benchmarking er et vigtigt redskab til at sikre, at den tildelte støtte vil tjene til at skabe samme markedsvilkår som dem, der gør sig gældende på andre konkurrenceudsatte bredbåndsmarkeder. Engrosadgangsprisen bør baseres på de prissætningsprincipper, der fastsættes af de

⁽¹⁰⁴⁾ Når medlemsstaterne vælger en forvaltningsmodel, hvor den subsidierede bredbåndsinfrastruktur kun tilbyder tredjeparter engrosadgangstjenester og ikke detailtjenester, reduceres de mulige konkurrencefordrejninger desuden yderligere, da en sådan netforvaltningsmodel bidrager til at undgå potentielt komplekse spørgsmål vedrørende avancepres og skjulte former for forskelsbehandling med hensyn til adgang. Se f.eks. SA.30317 — Portugal, High-speed broadband.

⁽¹⁰⁵⁾ Når statsstøtteforanstaltningen omfatter finansiering af nye passive infrastrukturelementer, såsom kabelkanaler eller master, bør der også gives tidsbegrænset adgang til disse. Se f.eks. Kommissionens afgørelser i sag N 53/10 — Tyskland, *Federal framework programme on ducts support*, N 596/09 — Italien, *Bridging the digital divide in Lombardia*, N 383/09 — Tyskland, *Ændring af N 150/08 Broadband in the rural areas of Saxony*, og N 330/10 — Frankrig, *Programme national Très Haut Débit*.

⁽¹⁰⁶⁾ For NGA-net bør referencepunktet f.eks. være den liste over adgangsprodukter, der er anført i NGA-henstillingen.

⁽¹⁰⁷⁾ Hvis der ydes statsstøtte til finansiering af anlæg af kabelkanaler, skal disse kanaler være så store, at de kan omfatte flere kabelnet, og omfatte såvel punkt-til-multipunkt- som punkt-til-punkt-løsninger.

⁽¹⁰⁸⁾ I de tilfælde, hvor netoperatøren også leverer detailtjenester i overensstemmelse med NGA-henstillingen, betyder dette normalt, at der skal gives adgang mindst 6 måneder inden, at sådanne detailtjenester iværksættes.

⁽¹⁰⁹⁾ Effektiv engrosadgang til den subsidierede infrastruktur kan sikres ved hjælp af de engrosadgangsprodukter, der er angivet udførligt i bilag II.

⁽¹¹⁰⁾ F.eks. kan tredjeparters engrosadgang ikke begrænses til detailbredbåndstjenester alene.

nationale tilsynsmyndigheder, og på benchmarks og bør tage hensyn til den støtte, som netoperatøren har modtaget ⁽¹¹¹⁾. Til benchmarket anvendes de gennemsnitlige offentliggjorte engrospriser, der er gældende i andre tilsvarende, mere konkurrenceudsatte områder i landet eller i EU, eller, såfremt der ikke foreligger sådanne offentliggjorte priser, de priser, der allerede er fastsat eller godkendt af den nationale tilsynsmyndighed for de pågældende markeder og tjenester. Hvis der ikke foreligger offentliggjorte eller regulerede priser for en række engrosadgangsprodukter, der kan lægges til grund for benchmarket, bør prissætningen følge principperne om omkostningsægtighed i henhold til den metode, der er fastsat i henhold til sektorrammebestemmelserne ⁽¹¹²⁾. Da det er kompliceret at foretage benchmarking af engrosadgangspriser, opfordres medlemsstaterne til at give den nationale tilsynsmyndighed et mandat og stille det nødvendige personale til rådighed for den, så den kan rådgive de støttetildelende myndigheder i sådanne spørgsmål. Der bør sendes en detaljeret beskrivelse af støtteprojektet til den nationale tilsynsmyndighed mindst to måneder inden anmeldelsen, for at den nationale tilsynsmyndighed har rimelig tid til at give udtalelse. Når den nationale tilsynsmyndighed har opnået en sådan kompetence, bør den støttetildelende myndighed rådføre sig med den nationale tilsynsmyndighed om fastsættelse af engrosadgangspriser og -betingelser. Benchmarkingkriterierne bør anføres klart i udbudsdokumenterne.

- i) *Tilsyns- og tilbagebetalingsordning*: De tildelende myndigheder skal føre nøje tilsyn med gennemførelsen af bredbåndprojektet under hele projektets varighed. Når operatøren vælges på grundlag af en konkurrencebetingsprocedure, er behovet for efterfølgende at føre tilsyn med udviklingen i projektets rentabilitet typisk mindre. I mange tilfælde kan det være hensigtsmæssigt at fastsætte støttebeløbet på forhånd på grundlag af de forventede udækkende finansieringsbehov over en given periode i stedet for blot at fastsætte støttebeløbet i takt med, at udgifterne og indtægterne opstår. Den førstnævnte model giver typisk virksomheden flere incitamenter til at holde igen med omkostningerne og blive mere effektiv over tid. Hvis udviklingen i de fremtidige udgifter og indtægter er præget af stor usikkerhed, og der er stor informationsasymmetri, vil de offentlige myndigheder muligvis ønske at anvende kompensationsmodeller, der ikke udelukkende bygger på de forventede udækkende finansieringsbehov, men på en blanding af forventede og faktisk udgifter og indtægter (f.eks. ved brug af tilbagebetaling, der giver mulighed for en afbalanceret deling af uventede fortjenester). For ikke at pålægge små, lokale projekter en urimelig stor byrde kan det berettiges at indføre en beløbsgrænse for, hvornår tilbagebetalingsordningen finder anvendelse. Medlemsstaterne bør således kun anvende tilbagebetalingsordningen, hvis projektstøtten udgør over 10 mio. EUR ⁽¹¹³⁾. De tildelende myndigheder kan fastsætte, at ekstra fortjeneste, der kræves tilbagebetalt fra den udvalgte bydende, kan anvendes til yderligere udbygning af bredbåndsnettet inden for rammeordningen og på samme betingelser som den oprindelige støtteforanstaltning. Hvis den bydende, der får tildelt kontrakten, pålægges en forpligtelse til regnskabsadskillelse, hvad angår støtten, vil det gøre det lettere for de tildelende myndigheder at føre tilsyn med ordningens gennemførelse og en eventuel ekstra fortjeneste ⁽¹¹⁴⁾.
- j) *Gennemsigthed*: Medlemsstaterne skal på et centralt websted som minimum offentliggøre følgende oplysninger om statsstøtteforanstaltningerne: den fulde ordlyd i den godkendte støtteordning og dens gennemførelsesbestemmelser, navnet på støttemodtageren, støttebeløbet, støtteintensiteten og den anvendte teknologi. Disse oplysninger offentliggøres efter, at beslutningen om at tildele støtte er vedtaget, og skal være tilgængelige for offentligheden uden restriktioner i mindst 10 år. Støttemodtageren er forpligtet til uden forskelsbehandling at give berettigede tredjeparter omfattende adgang til oplysninger om sin infrastruktur (herunder kabelkanaler, gadeskabe og fibre), som er etableret i henhold til en statsstøtteforanstaltning ⁽¹¹⁵⁾. Det vil sætte andre operatører i stand til let

⁽¹¹¹⁾ Det kan variere, i hvor stor udstrækning støttebeløbet tages i betragtning, afhængig af konkurrencesituationen i den konkurrencebetingsprocedure og i målområdet. Benchmarket vil derfor være engrosprisens maksimumgrænse.

⁽¹¹²⁾ For at operatørerne ikke kunstigt oppuster deres omkostninger, opfordres medlemsstaterne til at benytte kontrakter, som giver virksomhederne incitament til med tiden at reducere deres omkostninger. I modsætning til kontrakter med dækning af omkostningerne plus et tillæg («cost-plus»-kontrakter) vil en fastpriskontrakt give virksomheden et incitament til at reducere omkostningerne over tid.

⁽¹¹³⁾ Tilbagebetalingsklausulen er ikke nødvendig i tilfælde af offentligt ejede infrastrukturer, som kun er engrosinfrastrukturer, og som forvaltes af den offentlige myndighed udelukkende med det formål at give alle operatører rimelig adgang uden forskelsbehandling, hvis betingelserne i fodnote 97 er opfyldt.

⁽¹¹⁴⁾ Eksempler på bedste praksis taler for tilsyn og tilbagebetaling i mindst 7 år og et krav om, at et eventuelt ekstra overskud (dvs. overskud, der overstiger det, der er fastsat i den oprindelige forretningsplan, eller gennemsnittet i branchen) fordeles mellem støttemodtageren og de offentlige myndigheder i overensstemmelse med foranstaltningens støtteintensitet.

⁽¹¹⁵⁾ Disse oplysninger bør regelmæssigt ajourføres (f.eks. hver sjette måned) og skal være tilgængelige i et åbent format.

at vurdere muligheden for at få adgang til en sådan infrastruktur. Støttemodtageren skal desuden indgive alle relevante oplysninger om bredbåndsnettet til et centralt register over bredbåndsinfrastrukturer, hvis der findes en sådan database i medlemsstaten, og/eller til den nationale tilsynsmyndighed.

- k) *Indberetning*: Fra det tidspunkt, hvor nettet tages i brug, og under støtteordningens varighed bør den støttetildelende myndighed hvert andet år indberette nøgleoplysninger om støtteprojekterne til Europa-Kommissionen ⁽¹¹⁶⁾. I forbindelse med nationale eller regionale rammeordninger bør de nationale eller regionale myndigheder konsolidere oplysningerne om de enkelte foranstaltninger og indberette dem til Europa-Kommissionen. Når Kommissionen vedtager en afgørelse i henhold til disse retningslinjer, kan den kræve yderligere indberetning af den tildelte støtte.

3.5. Støtte til hurtig etablering af NGA-net

- (79) Som det er tilfældet i forbindelse med den politik, der følges med hensyn til etablering af basale bredbåndsnet, kan statsstøtte til etablering af NGA-net være et velegnet og berettiget instrument, forudsat at en række grundlæggende betingelser er opfyldt. Kommercielle operatører træffer deres beslutninger om at investere i NGA-net på grundlag af den forventede rentabilitet, hvorimod den offentlige myndighed desuden skal tage hensyn til den offentlige interesse i at finansiere en åben og neutral platform, hvor flere operatører kan konkurrere om at levere tjenester til slutbrugerne.
- (80) Enhver foranstaltning til støtte for etablering af NGA-net skal opfylde de forenelighedsbetingelser, der er omhandlet i afsnit 2.5 og 3.4. Endvidere skal følgende betingelser være opfyldt, idet der tages hensyn til de særlige situationer, hvor der vil være tale om offentlige investeringer i NGA-net.
- a) *Engrosadgang*: Som følge af de økonomiske forhold omkring NGA-net er det vigtigt, at der sikres effektiv engrosadgang for tredjepartsoperatører. Det gælder især i områder, hvor der allerede findes konkurrerende operatører af basale bredbånd ⁽¹¹⁷⁾, hvor det skal sikres, at den konkurrencesituation, der var på markedet inden indgrebet, bevares. De adgangs-betingelser, der er beskrevet ovenfor i afsnit 3.4, er præciseret i det følgende. Det subsidierede net skal således give adgang på rimelige betingelser uden forskelsbehandling til alle operatører, som anmoder om det, og give dem mulighed for effektiv og fuldstændig ubundet adgang ⁽¹¹⁸⁾. Tredjepartsoperatører skal desuden have adgang til passiv og ikke kun aktiv ⁽¹¹⁹⁾ netinfrastruktur ⁽¹²⁰⁾. Bortset fra bitstrømsadgang og ubundet adgang til de lokale abonnentledninger og abonnentledningsafsnit bør adgangsforpligtelsen derfor også omfatte retten til at anvende kabelkanaler og master, mørk fiber eller gadeskabe ⁽¹²¹⁾. Effektiv engrosadgang bør gives i mindst syv år, og adgangsretten til kabelkanaler eller master bør ikke gøres tidsbegrænset. Dette berører ikke eventuelle lignende regulerende forpligtelser, som den nationale tilsynsmyndighed måtte indføre på det specifikke relevante marked for at fremme en effektiv konkurrence, eller foranstaltninger, der er vedtaget under eller efter udløbet af den pågældende periode ⁽¹²²⁾.

⁽¹¹⁶⁾ Oplysningerne bør som minimum omfatte de oplysninger, der allerede er blevet offentliggjort i henhold til punkt (78 j), samt det tidspunkt, hvor nettet tages i brug, engrosadgangsprodukter, antallet af adgangsinteresserede og tjenesteudbydere på nettet, antallet af tilsluttede husstande og udnyttelsesgraden.

⁽¹¹⁷⁾ Herunder LLU-operatører.

⁽¹¹⁸⁾ På dette trin i markedsudviklingen kan en punkt-til-punkt-topologi i praksis være ubundet. En udvalgt udbyder, der etablerer et punkt-til-multipunkt-topologinet, skal have en klar forpligtelse til at sikre faktisk ubundet adgang via WDM (wavelength division multiplexing), så snart adgangen er standardiseret og kommercielt til rådighed. Indtil den ubundtede WDM-adgang bliver effektiv, skal den valgte bydende pålægges at give adgangsinteresserede et virtuelt ubundet produkt, der er så tæt på fysisk ubundet adgang som muligt.

⁽¹¹⁹⁾ Hvis tredjepartsoperatørerne er indirekte støttemodtagere, når de får engrosadgang, skal de muligvis selv give bitstrømsadgang. Til trods for, at støtten kun blev ydet til passiv infrastruktur, blev der også anmodet om aktiv adgang i f.eks. Kommissionens beslutning i sag N 330/10 — Frankrig, *Programme national Très Haut Débit*.

⁽¹²⁰⁾ Såsom terminaludstyr eller andet udstyr, der er nødvendigt for at drive nettet. Hvis det viser sig at være nødvendigt at opgradere visse dele af nettet for at sikre effektiv adgang, skal dette aspekt medtages i de støttetildelende myndigheders planer, f.eks. sikring af tilstrækkeligt store kabelkanaler, udvidelse af størrelsen af gadeskabe for at sikre effektiv ubundet adgang osv.

⁽¹²¹⁾ En forpligtelse til »stærk adgang« er så meget desto vigtigere for at løse problemet med hensyn til midlertidig substitution mellem de tjenester, der udbydes af eksisterende ADSL-operatører, og de tjenester, der udbydes af fremtidige NGA-netoperatører. Adgangsforpligtelsen vil sikre, at konkurrerende ADSL-operatører kan migrere deres kunder til et NGA-net, så snart et subsidieret net er etableret, og således påbegynde planlægningen af deres egne fremtidige investeringer uden at opleve et reelt konkurrencemæssigt handicap. Se f.eks. sag N 461/09 — Det Forenede Kongerige, *Cornwall & Isles of Scilly Next Generation Broadband*.

⁽¹²²⁾ I denne forbindelse bør det tages i betragtning, om de særlige vilkår, der berettigede støtten til den pågældende infrastruktur, stadig gør sig gældende.

Det kan forekomme, at en forpligtelse til at understøtte alle typer adgangsprodukter kan øge investeringsomkostningerne urimeligt⁽¹²³⁾ uden at medføre væsentlige fordele i form af øget konkurrence⁽¹²⁴⁾, når der er tale om områder med ringe befolkningstæthed, hvor der kun er begrænsede bredbåndstjenester, eller når det drejer sig om små, lokale virksomheder. I en sådan situation kan man forestille sig, at adgangsprodukter, der nødvendiggør omkostningskrævende indgreb på den subsidierede infrastruktur, som ellers ikke var planlagt (f.eks. samlet placering på mellemliggende fordelingspunkter), kun tilbydes i tilfælde af en rimelig efterspørgsel fra en tredje-partsoperatør. Efterspørgslen anses for rimelig, hvis i) den adgangsinteresserede fremlægger en sammenhængende forretningsplan, som berettiger udviklingen af produktet på det subsidierede net, og ii) en anden operatør ikke i forvejen tilbyder et tilsvarende adgangsprodukt i samme geografiske område til priser, som svarer til de priser, der gælder i mere tætbefolkede områder⁽¹²⁵⁾.

Dette gælder derimod ikke, når der er tale om mere tætbefolkede områder, hvor man kan forvente en øget infrastrukturkonkurrence. I sådanne områder bør det subsidierede net derfor understøtte alle typer netadgangsprodukter, som operatørerne måtte ønske⁽¹²⁶⁾.

- b) *Fair og ikke-diskriminerende behandling*: Den subsidierede infrastruktur skal kunne sikre slutbrugerne konkurrenceudsatte og økonomisk overkommelige tjenester fra konkurrerende operatører. Når netværksoperatøren er vertikalt integreret, skal der træffes tilstrækkelige sikkerhedsforanstaltninger for at forhindre interessekonflikter, urimelig forskelsbehandling af adgangsinteresserede eller indholdsudbydere og eventuelle andre skjulte indirekte fordele. Tilsvarende bør tildelingskriterierne indeholde en bestemmelse om, at bydende, der tilbyder enten en engrosmodel eller en passiv model eller begge skal tildeles ekstra point.

- (81) Statsstøtteprojekter, hvis formål er at finansiere backhaulnet⁽¹²⁷⁾, eller som er begrænset til anlægsarbejder, der er åbne for alle operatører og teknologier, indeholder aspekter, der er særligt konkurrencefremmende. Der vil blive taget højde for dette i vurderingen af sådanne projekter.

3.6. Støtte til ultrahurtige bredbåndsnet

- (82) På baggrund af den digitale dagsordens mål, især målet om, at mindst 50 % af de europæiske husstande skal have adgang til internetforbindelser på over 100 Mbps i 2020, og under hensyn til, at der navnlig i byområder kan være behov for en højere ydeevne sammenlignet med, hvad kommercielle investorer er villige til at tilbyde i nærmeste fremtid, kan offentlige indgreb, uanset punkt (77), undtagelsesvist være rettet mod NGA-net, der kan levere ultrahurtige hastigheder på godt over 100 Mbps.

- (83) I »sorte NGA-områder« kan sådanne indgreb kun godkendes, hvis den »trinvis ændring«, der kræves i henhold til punkt (51), påvises på grundlag af samtlige følgende kriterier:

- a) de eksisterende eller planlagte⁽¹²⁸⁾ NGA-net når ikke ud til slutbrugeren med fibernet⁽¹²⁹⁾

⁽¹²³⁾ Den støttetildelende myndighed skal dokumentere den urimelige omkostningsstigning ved hjælp af detaljerede og objektive omkostningsberegninger.

⁽¹²⁴⁾ Se f.eks. Kommissionens beslutning i sag N 330/10 — France, *Programme national Très Haut Débit* og i sag SA.33671 — United Kingdom, *Broadband Delivery UK*.

⁽¹²⁵⁾ Kommissionen kan acceptere andre betingelser i forbindelse med proportionalitetsanalysen i lyset af særlige forhold i sagen og den samlede afvejning. Se f.eks. Kommissionens beslutning i sag N 330/10 — France, *Programme national Très Haut Débit* og i sag SA.33671 — United Kingdom, *Broadband Delivery UK*. Hvis betingelserne er opfyldt, bør der gives adgang inden for en frist, der er sædvanlig for det pågældende marked. I tilfælde af konflikt kan den støtte-tildelende myndighed rådføre sig med den nationale tilsynsmyndighed eller et andet kompetent nationalt organ.

⁽¹²⁶⁾ Med hensyn til passive faste net skal de f.eks. kunne understøtte både punkt-til-punkt- og punkt-til-multipunkt-topologier afhængigt af, hvad operatørerne vælger. Hvis de er berettiget til statsstøtte, vil det navnlig i mere tætbefolkede områder ikke blive anset for at være i den offentlige interesse at tildele støtte til investeringer i simple opgraderinger af eksisterende net, der ikke sikrer en trinvis ændring i bl.a. konkurrencemæssig henseende.

⁽¹²⁷⁾ Se punkt (60) ovenfor. Indgreb, der rækker ud over lokalcentralniveau, vil blive betragtet som NGA og ikke som NGN. Se Kommissionens beslutning i sag SA.34031 — *Next generation broadband in Valle d'Aosta*.

⁽¹²⁸⁾ Baseret på troværdige investeringsplaner for den nærmeste fremtid, dvs. tre år, i overensstemmelse med punkt (63) til (65).

⁽¹²⁹⁾ NGA-net når f.eks. ikke ud til de endelige brugere med fiber i forbindelse med FTTN-net, hvor fiber kun installeres indtil knudepunkterne (skabene). Nogle kabelnet anvender også fiber indtil skabene og tilslutter de endelige brugere ved hjælp af koaksialkabler.

- b) markedsudviklingen går ikke i retning af en konkurrencepræget levering af ultrahurtige tjenester⁽¹³⁰⁾ over 100 Mbit/s i nærmeste fremtid vurderet på grundlag af kommercielle operatørers investeringsplaner i overensstemmelse med punkt (63) til (65)
 - c) der er en forventet efterspørgsel efter sådanne kvalitative forbedringer⁽¹³¹⁾.
- (84) I den situation, der er beskrevet i forrige punkt, skal ethvert nyt subsidieret net overholde forenelighedsbetingelserne i punkt (78) og (80). Den støttetildelende myndighed skal desuden dokumentere, at:
- a) det subsidierede net har betydelige forbedrede teknologiske egenskaber og en betydeligt forbedret ydeevne sammenlignet med eksisterende eller planlagte nets bevislige egenskaber og ydeevne⁽¹³²⁾ og
 - b) det subsidierede net vil blive baseret på en åben arkitektur drevet udelukkende som et engrosnet og
 - c) støtten ikke medfører en urimelig fordrejning af konkurrencen med andre NGA-teknologier, der for nylig har været genstand for betydelige nye infrastrukturinvesteringer foretaget af markedsoperatører inden for de samme målområder⁽¹³³⁾.
- (85) Det er forudsætning, at disse yderligere betingelser er opfyldt, for at offentlig støtte til sådanne net kan anses for forenelig efter afvejningstesten. Med andre ord skal en sådan støtte medføre en væsentlig, bæredygtig, konkurrencefremmende og permanent teknologisk forbedring uden på urimelig vis at fjerne incitamentet til at foretage private investeringer.

4. AFSLUTTENDE BESTEMMELSER

- (86) Disse retningslinjer vil blive anvendt fra den første dag efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.
- (87) Kommissionen vil anvende disse retningslinjer på alle anmeldte støtteforanstaltninger, som den skal træffe afgørelse om, efter at retningslinjerne er offentliggjort i *Den Europæiske Unions Tidende*, også selv om projekterne blev anmeldt før dette tidspunkt.
- (88) I overensstemmelse med Kommissionens meddelelse om fastlæggelse af reglerne for vurdering af ulovlig statsstøtte vil Kommissionen i forbindelse med ulovlig statsstøtte⁽¹³⁴⁾ anvende de regler, der var gældende på det tidspunkt, hvor støtten blev ydet. Den vil derfor anvende disse retningslinjer i tilfælde, hvor der ydes ulovlig støtte, efter at de er offentliggjort.
- (89) På grundlag af EUF-traktatens artikel 108, stk. 1, foreslår Kommissionen hermed medlemsstaterne at træffe passende foranstaltninger og om nødvendigt ændre deres eksisterende støtteordninger for at bringe dem i overensstemmelse med bestemmelserne i disse retningslinjer senest tolv måneder efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.
- (90) Medlemsstaterne bedes give deres udtrykkelige, ubetingede samtykke til disse foreslåede egnede foranstaltninger senest to måneder efter det tidspunkt, hvor retningslinjerne offentliggøres i *Den Europæiske Unions Tidende*. Modtager Kommissionen ikke noget svar, vil den antage, at den pågældende medlemsstat ikke kan tilslutte sig de foreslåede foranstaltninger.
- (91) Kommissionen kan revidere disse retningslinjer på grundlag af en væsentlig fremtidig markedsmæssig, teknologisk eller lovgivningsmæssig udvikling.

⁽¹³⁰⁾ Eksempelvis i et område, hvor der er et FTTC-net eller et tilsvarende net og et opgraderet kabelnet (mindst DOCSIS 3.0), vurderes det generelt, at markedsvilkårene er tilstrækkeligt konkurrencedygtige til, at udviklingen vil gå i retning af ultrahurtige tjenester, uden at der er behov for offentlige indgreb.

⁽¹³¹⁾ Se f.eks. indikatorerne i fodnote 84 og 85.

⁽¹³²⁾ Se punkt (63) til (65) ovenfor.

⁽¹³³⁾ Det vil normalt være tilfældet, når markedsoperatører på grund af støtten ikke kan tjene infrastrukturinvesteringer, der er foretaget inden for en passende periode, ind igen under hensyn til en normal amortiseringsperiode. Der vil især blive taget højde for følgende (med hinanden forbundne) faktorer: investeringens størrelse, hvor ny den er, den periode, der som minimum er nødvendig for at opnå et passende afkast af investeringen, samt den forventede virkning af etableringen af det nye subsidierede ultrahurtige net på antallet af abonnenter på de eksisterende NGA-net og på de respektive abonnementspriser.

⁽¹³⁴⁾ EFT C 119 af 22.5.2002, s. 22.

BILAG I

TYPISKE INDGREB TIL STØTTE FOR BREDBÅND

Kommissionen har i forbindelse med sin sagsbehandling noteret sig en række af de oftest anvendte støttemekanismer, som medlemsstaterne benytter for at fremme etablering af bredbånd, og som er blevet vurderet i henhold til EUF-traktatens artikel 107, stk. 1. Følgende liste tjener til illustration og er ikke udtømmende, da de offentlige myndigheder kan udvikle forskellige modeller for støtte til etablering af bredbånd eller afvige fra de beskrevne modeller. Konstellationerne indebærer typisk statsstøtte, medmindre investeringen gennemføres i overensstemmelse med det markedsøkonomiske investorprincip (se afsnit 2.2.).

1. *Finansielt tilskud* (»gap funding«⁽¹⁾): I de fleste af de sager, som Kommissionen har behandlet, yder medlemsstaterne (2) direkte finansielle tilskud til bredbåndsinvestorerne (3) til etablering, forvaltning og kommerciel udnyttelse af bredbåndetsnet (4). Sådanne tilskud indebærer normalt statsstøtte som omhandlet i EUF-traktatens artikel 107, stk. 1, da tilskuddet finansieres ved hjælp af statsmidler og giver investor en fordel i den forstand, at vedkommende kan udøve en kommerciel aktivitet på betingelser, som ikke havde kunnet opnås på markedet. I så fald skal både de netoperatører, der modtager tilskud, og de udbydere af elektronisk kommunikation, som er interesserede i engrosadgang til det subsidierede net, betragtes som støttemodtagere.
2. *Støtte i naturalier*: I andre tilfælde støtter medlemsstaterne etableringen af bredbånd ved at finansiere etableringen af et fuldstændigt bredbåndetsnet (eller dele deraf), som senere stilles til rådighed for investorer i elektronisk kommunikation, som vil bruge disse netelementer til deres eget bredbåndprojekt. Denne støtte kan antage mange former, og den mest almindelige er, at medlemsstaterne leverer passiv bredbåndsinfrastruktur ved at udføre bygge- og anlægsarbejdet (f.eks. opgravning af en vej) eller ved at udlægge kabelkanaler eller mørk fiber (5). En sådan form for støtte medfører en fordel for både bredbåndsinvestorerne, fordi de sparer de respektive investeringsomkostninger (6), og for de udbydere af elektronisk kommunikation, som er interesserede i engrosadgang til det subsidierede net.
3. *Statsdrevne bredbåndetsnet eller dele deraf*: Der kan også være tale om statsstøtte, hvis staten i stedet for at yde støtte til en bredbåndsinvestor, opfører (dele af) et bredbåndetsnet og driver det direkte gennem en afdeling under den offentlige administration eller via sit eget selskab (7). Denne model består typisk i opbygning af en offentligt ejet passiv netinfrastruktur med henblik på at stille det til rådighed for bredbåndsoperatører ved at give engrosadgang til nettet uden forskelsbehandling. Drift af nettet og tildeling af engrosadgang til det mod vederlag er en økonomisk aktivitet som omhandlet i EUF-traktatens artikel 107, stk. 1. Opbygning af et bredbåndetsnet med henblik på kommerciel udnyttelse er ifølge retspraksis en økonomisk aktivitet, dvs. at der allerede på det tidspunkt, hvor bredbåndsnettet etableres, kan være tale om statsstøtte som omhandlet i EUF-traktatens artikel 107, stk. 1 (8). Udbydere af elektronisk kommunikation, som er interesserede i engrosadgang til det offentligt drevne net, vil også blive betragtet som støttemodtagere.
4. *Bredbåndetsnet, som forvaltes af en koncessionshaver*: Medlemsstaterne kan også yde støtte til etablering af et bredbåndetsnet, som forbliver offentligt ejet, men hvis drift vil blive udbudt ved en konkurrencepræget udbudsprocedure til en kommerciel operatør, som skal forvalte og udnytte det i engrosledet (9). Da nettet etableres med henblik på udnyttelse kan foranstaltningen også i dette tilfælde udgøre statsstøtte. Den operatør, der forvalter og udnytter nettet, og tredjepartsudbydere af elektronisk kommunikation, der er interesserede i engrosadgang til nettet, vil også blive betragtet som støttemodtagere.

(1) Ved »gap funding« forstås forskellen mellem investeringsomkostningerne og det forventede overskud for private investorer.

(2) Eller enhver anden offentlig støttetildelende myndighed.

(3) Ved udtrykket »investorer« forstås virksomheder eller operatører af elektroniske kommunikationsnet, som investerer i opbygning og etablering af bredbåndsinfrastruktur.

(4) Eksempler på gap funding findes i Kommissionens beslutning i sag SA.33438 a.o — Polen, *Broadband network project in Eastern Poland*, SA 32866 — Grækenland, *Broadband development in Greek rural areas*, SA.31851 — Italien, *Broadband Marche*, N 368/09 — Tyskland, *Amendment of State aid broadband scheme*, N 115/08 — Tyskland, *Broadband in the rural areas of Germany*.

(5) Kommissionens afgørelse i sag N 53/10 — Tyskland, *Federal framework programme on ducts support*, N 596/09 — Italien, *Bridging the digital divide in Lombardia*. Se også N 383/09 — Tyskland, *Ændring af N 150/08, Broadband in the rural areas of Saxony*.

(6) Bygge- og anlægsomkostningerne og andre investeringer i passiv infrastruktur kan udgøre op til 70 % af de samlede omkostninger ved et bredbåndprojekt.

(7) Kommissionens afgørelse i sag N 330/10 — Frankrig, *Programme national Très Haut Débit*, som omfattede forskellige muligheder for støtte, bl.a. en løsning, hvor de lokale og regionale myndigheder selv kan drive bredbåndetsnet som en statskontrolleret virksomhed.

(8) Forenede sager T-443/08 og T-455/08, *Freistaat Sachsen mod Kommissionen* (endnu ikke offentliggjort).

(9) Kommissionens afgørelse i sag N 497/10 — Det Forenede Kongerige, *SHEFA — 2 Interconnect*, N 330/10 — Frankrig, *Programme national Très Haut Débit* og N 183/09 — Litauen, *RAIN project*.

BILAG II

LISTE OVER TEKNISKE UDTRYK

I disse retningslinjer gælder følgende definitioner. Definitionerne kan blive ændret på baggrund af den fremtidige udvikling på det markedsmæssige, teknologiske og lovgivningsmæssige område.

Access-segment: »den sidste kilometer«, som forbinder backhaulnettet med slutbrugeren.

Backhaulnet: Den del af bredbåndsnettet, der udgør det mellemliggende led mellem backbone-nettet og accessnettet og transporterer data til og fra de globale net.

Bitstrømsadgang: Udbyderen af engrosadgang installerer en højhastighedsforbindelse til kunden og giver tredjeparter adgang til denne forbindelse.

Mørk fiber: Sort fiber uden tilsluttede transmissionssystemer.

Kabelkanal: Underjordisk rør eller kanal til kabelføring (fiber-, kobber- eller koaksialkabler) i et bredbåndsnet.

Fuldstændig ubundet adgang (full unbundling): Fysisk ubundet adgang giver adgang til slutbrugers accesslinje og giver konkurrenten mulighed for at transmittere direkte via sine egne transmissionssystemer. I visse tilfælde kan virtuel ubundet adgang vurderes at svare til fysisk ubundet adgang.

FTTH: Fiber til hjemmenettet, som når ud slutbrugeren med fiber, dvs. et accessnet bestående af optiske fiberlinjer i både accessnettets feeder- og dropsegment (herunder nettet i bygningen).

FTTB: Fiber til bygningen, som når ud slutbrugeren med fiber, dvs. fiber føres ud til bygningen, mens kobberkabler, koaksialkabler eller LAN anvendes inde i bygningen.

FTTN: Fiber til knudepunkterne. Fibrene ender i et gadeskab op til flere kilometer væk fra kundens bygning, og den endelige tilslutning er et kobberkabel (i fiber til skabet/VDSL-net) eller et koaksialkabel (i kabel/DOCSIS 3-nettet). Fiber-til-knudepunkt betragtes ofte som et midlertidigt skridt hen imod fuld FTTH.

Neutrale net: Net, som kan understøtte alle typer nettopologier. Ved FTTH-net skal infrastrukturen kunne understøtte både punkt-til-punkt- og punkt-til-multipunkt-topologier.

Næste generation af accessnet: Accessnet, som helt eller delvist er afhængige af optiske elementer, og som er i stand til at levere bredbåndsadgangstjenester med forbedrede egenskaber i forhold til eksisterende basale bredbåndsnet.

Passivt net: Bredbåndsnet uden aktive komponenter. Omfatter typisk anlægsinfrastruktur, kabelkanaler, mørk fiber og gadeskabe.

Passiv engrosadgang: Adgang til et transmissionsmedium uden elektroniske komponenter.

Punkt-til-multipunkt: En netværkstopologi, der har specifikke individuelle kundelinjer til et mellemliggende passivt knudepunkt (f.eks. et gadeskab), hvor disse linjer aggregeres i en fælles linje. Aggregeringen kan være enten passiv (med splitters som f.eks. i en PON-arkitektur) eller aktiv (som f.eks. FTTC).

Punkt-til-punkt: Nettopologi, hvorved kundelinjerne er forbeholdt de enkelte kunder hele vejen fra kunden til det lokale opkoblingspunkt (Metropolitan Point of Presence).

Engrosadgangsprodukter: Giver en operatør mulighed for at få adgang til og anvende en anden operatørs faciliteter. Følgende engrosadgangsprodukter kan leveres over det subsidierede net:

- FTTH/FTTB-net: kabelkanaler, adgang, adgang til mørk fiber, ubundet adgang til abonnentnettet (ubundet adgang via WDM-PON eller ODF (optical distribution frame)) og bitstrømsadgang.
- Kabelnet: adgang til kabelkanaler og bitstrømsadgang.
- FTTC-net: adgang til kabelkanaler, ubundet adgang til abonnentstrækninger og bitstrømsadgang.
- Passiv netinfrastruktur: adgang til kabelkanaler, adgang til mørk fiber og/eller ubundet adgang til abonnentnettet. Når der er tale om en integreret operatør, skal adgangsforpligtelserne (som adskiller sig fra den passive infrastrukturadgang) pålægges i overensstemmelse med NGA-henstillingen.

- ADSL-baserede bredbåndsnet: ubundet adgang til abonnentnettet og bitstrømsadgang.
 - Mobile eller trådløse net: bitstrøm, fælles fysiske master og adgang til backhaulnettene.
 - Satellitplatform: bitstrømsadgang.
-